

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
magisterské studium

ORGÁNY SPOLKU V POJETÍ ČESKÉHO
PRÁVNÍHO ŘÁDU

THE BODIES OF ASSOCIATION
IN THE LAW SYSTEM
OF THE CZECH REPUBLIC

diplomová práce

Autor diplomové práce: Ing. Bc. Robert Koželský LL.M., DBA
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Triner – Katedra veřejné správy

Plzeň, 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Ing. Robert KOŽELSKÝ**
Osobní číslo: **R16M0127P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Orgány spolku v pojetí českého právního řádu**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

- 1) Definice základních pojmů
- 2) Stručný historický nástin
- 3) Právní vývoj spolku
- 4) Sdružovací právo
- 5) Orgány spolku
- 6) Statutární orgán spolku
- 7) Nejvyšší orgán spolku
- 8) Další orgány spolku – Kontrolní a rozhodčí
- 9) Komparatistika s vybraným státem

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

BERAN, Karel. Pojem osoby v právu: osoba, morální osoba, právnická osoba. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-06-9.3.

ČERNÁ, Stanislava, PLÍVA, Stanislav a kol. Podnikatel a jeho právní vztahy. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013. ISBN 978-80-87146-76-7.

ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

ČERNÝ, Petr. Zákon o sdružování občanů: komentář. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010. xii, ISBN 978-80-7400-328-8.

DVOŘÁK, Jan, ŠVESTKA, Jiří, ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. Občanské právo hmotné. Svazek I. Díl první: Obecná část. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

DVOŘÁK, Tomáš. Družstevní právo. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-551-8. FRINTA, Ondřej. Právnické osoby. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, katedra občanského práva, 2008. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87146-07-1.

RONOVSKÁ, Kateřina. Spolkové a nadační právo. 1. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4512-5.

RONOVSKÁ, Kateřina, VITOUL, Vlastimil, BÍLKOVÁ, Jana a kolektiv. Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích. Praha: Leges 2014. ISBN: 978-80-7502-020-8.

TELEC, Ivo. Spolkové právo. Praha: C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-194-6.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Petr Triner**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Plzeň, 2022

.....
Ing. Bc. Robert Koželský LL.M., DBA

Poděkování

Za odborné vedení diplomové práce děkuji váženému panu JUDr. Petru Trinerovi.

Anotace

Diplomová práce se zabývá současnou úpravou práva spolků v České republice dle zákona 89/2012 Sb. a ve Švýcarsku dle švýcarského občanského zákoníku. Konkrétně je práce zaměřena na orgány spolku. V první části je popsán historický vývoj spolkového práva a spolkové činnosti na našem území – základní principy občanské společnosti. Následně se práce věnuje založení a vzniku spolku, organizaci a fakultativním orgánům spolku, institutu členství dle současné české právní úpravy a následně je v témže rozsahu rozebráno švýcarské spolkové právo. Ve druhé části je provedena komparace obou systémů. V práci jsou popsány spolky v užším pojetí, jakožto nástupci občanských sdružení, tedy právnické osoby založené na samosprávném a dobrovolném principu, jejichž činnost směřuje k naplňování účelu spolku a jež jsou definovány občanským zákoníkem.

Klíčová slova

občanský zákoník, orgán spolku, právnická osoba, spolek, spolkové právo

Annotation

The diploma thesis deals with the current regulation of association law in the Czech Republic according to Act 89/2012 Coll. and in Switzerland according to the Swiss Civil Code. Specifically, the work is focused on the bodies of the association. The first part describes the historical development federal law and federal activities in our territory – the basic principles of civil company. Subsequently, the work deals with the establishment and formation of the association, organization and faculty bodies of the association, the institute of membership according to the current Czech legislation and subsequently Swiss federal law is discussed to the same extent. The second part is done comparison of both systems. The thesis describes associations in a narrower sense, as successors civic associations, i.e., legal entities based on self-government and voluntary principles, the activities of which are aimed at fulfilling the purpose of the association and which are defined Civil Code.

Keywords

association, body of the association, civil code, federal law, legal entity

Obsah

1	Úvod	7
2	Teoretická východiska	9
2.1	Občanská společnost	9
2.2	Spolkové právo	13
2.2.1	Historický vývoj spolků a spolkové činnosti	14
2.3	Sdružovací právo	16
2.4	Rekodifikace občanského práva	18
2.4.1	Typologie právnických osob	20
3	Česká právní spolková úprava	22
3.1	Postavení spolku v systému právního řádu	23
3.2	Vznik spolku	26
3.3	Organizace spolku	28
3.3.1	Orgány spolku	28
3.4	Zánik spolku	33
4	Švýcarská právní spolková úprava	35
4.1	Postavení spolku v systému právního řádu	35
4.1.1	Historický vývoj spolků	38
4.2	Vznik spolku	38
4.3	Organizace spolku	43
4.3.1	Historický vývoj spolků	44
4.4	Zánik spolku	46
5	Komparace české a švýcarské právní úpravy spolků	47
5.1	Komparace organizace a orgánů spolků	51
6	Závěr	53
7	Resumé	56
8	Seznam zdrojů	58
8.1	Knižní zdroje	58
8.2	Internetové zdroje	59
8.3	Judikatura	60
9	Ostatní seznamy	61
9.1	Seznam tabulek	61
9.2	Seznam příloh	61
	Přílohy	i
	A: Vzorové stanovы spolku dle české úpravy	i
	B: Vzorové stanovы spolku dle švýcarské úpravy (originál + překlad)	v

1 Úvod

Spolky představují přirozenou součást demokratické společnosti, ve které je sdružovací právo a svoboda sdružování součástí ústavního pořádku. Lze je chápat jako lidskou činnost, dobrovolnou činnost občanů nekomerční povahy. Zároveň jsou jedním ze subjektů občanského sektoru. V rámci rekonstrukce občanského práva je v České republice od roku 2014 upraveno právo spolkové. Pravidla pro zakládání spolků, jejich vnitřní uspořádání, činnost, orgány a další stanovuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Spolek je neziskovou organizací, a tedy nemůže být založen za účelem podnikání. Hospodářskou činnost může vykonávat v rámci své vedlejší činnosti. Pojem *nezisková* tedy neznamená, že spolek nemůže dosahovat zisků. Rozdíl oproti komerčním společnostem je však v tom, jak se zisky nakládá. Zároveň je právnickou osobou, a tedy má povinnosti z tohoto statusu vycházející. Orgány spolku, které odpovídají za jeho fungování, jsou definovány ve stanovách. Jedná se zejména o statutární a nejvyšší orgán, kontrolní a rozhodčí komisi. Statutární orgán pak může představovat jednotlivce (předseda) nebo kolektiv (výbor). Volba orgánů se zpravidla odvíjí od velikosti organizace a existence vedlejší ziskové činnosti. Existuje veliký rozdíl mezi malými spolky fungujícími na dobrovolnické bázi a většími organizacemi s početnou členskou základnou a zaměstnanci.

Také v rámci švýcarského práva zakotvuje právní úpravu spolků občanský zákoník, jímž se inspirovali tvůrci českého občanského zákoníku. Švýcarská právní úprava obecně je vzorem pro Českou republiku. Dispozitivnost vychází z demokratického charakteru vybraných zemí (a s ním spojeného respektování svobody sdružování a spolkové autonomie, jak bude blíže popsáno dále). Lze však pozorovat odlišnosti v právních úpravách, především z pohledu systematiky zákona. Odlišný je také historický kontext spolkové činnosti vycházející z vývoje obou zemí.

Cílem práce je komparativně analyzovat české a švýcarské spolkové právo, především pak s důrazem na organizaci a orgány spolku, které jsou odpovědné za vedení organizace, hospodaření, plánování, prosperitu, stejně tak jako naplňování hlavních cílů, pro které byly založeny. Z tohoto pohledu se jedná o právnické osoby založené na samosprávném a dobrovolném principu, jejichž činnost směřuje k naplňování účelu spolku a jež jsou definovány občanským zákoníkem.

Předložená práce se zabývá současnou úpravou práva spolků v České republice dle českého a švýcarského občanského zákoníku. V první části jsou popsána teoretická východiska a základní terminologie, vyvozeny změny ve spolkovém právu v rámci rekonstrukce občanského práva. Jsou vymezeny fyzické a právnické osoby a právní

zakotvení právnických osob. Druhá kapitola se věnuje české úpravě spolkového práva, a tedy i historickému vývoji spolkového práva a spolkové činnosti na našem území. Popisuje založení a vznik spolku, organizace a fakultativní orgány spolku, institut členství dle současné právní úpravy. Následně je v témže rozsahu rozebráno švýcarské spolkové právo. Druhou část práce představuje srovnání českého a švýcarského spolkového práva pomocí komparativní vědecké metody. Jsou hledány základní rozdílné aspekty spolkového práva, stejně tak jako ty podobné či totožné.

2 Teoretická východiska

V zemích Evropské unie se můžeme setkat s právní formou spolku či sdružení, které jsou zakládány a fungují na podobných principech. Právní úpravy v jednotlivých zemích však mohou být rozdílné. Právo sdružovat se je součástí základních práv demokratických států. Svoboda sdružování je součástí ústavního pořádku. Předpisy nižšího řádu se liší v jednotlivých zemích, přičemž vycházejí z jejich tradičního a historického vývoje. Naše úprava spolkového, respektive sdružovacího práva byla dlouhodobě kritizována, a proto bylo spolkové právo upraveno v rámci rekodifikace občanského práva. V roce 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník, který nahradil původní legislativní normu, zákon o sdružování občanů č. 83/1990 Sb. Rekodifikace je myšlenkově inspirována švýcarským občanským zákoníkem, jehož základy sahají do roku 1907, kdy byl prvně vydán.

Pro analýzu právní úpravy spolkového práva, spolku a jeho orgánů a následnou komparaci je na místě představení problematiky spolkového a sdružovacího práva v teorii. Tato kapitola popisuje základní teoretická východiska – občanskou společnost, sdružovací a spolkové právo, postavení spolků v právním řádu. Věnuje se rekodifikaci občanského práva, neboť právě nový občanský zákoník definuje spolky z pohledu soukromého práva. Zabývá se změnami, které přinesl občanský zákoník v porovnání s dřívější právní úpravou, která oblast sdružování zaštiťovala.

2.1 Občanská společnost

Občanská společnost je prostorem, v jehož rámci dochází k realizaci zájmů občanů.

Dle Ronovské lze charakterizovat občanskou společnost „jako rámeček společenských vztahů, ve kterém vstupují jednotlivé subjekty do interakce s okolím, v němž vznikají ekonomické vazby, rodinné a společenské struktury, církevní a jiné instituce. Konstatuje alespoň částečnou závislost státní moci a občanské společnosti oběma směry, přičemž akcentuje odvozenost a druhotnost státní moci v poměru ke vztahům ve společnosti na základě elementárních principů právního státu.“¹

Občanskou společnost charakterizuje zejména sdružování neformálního charakteru, které reprezentují:

- hnutí, spolky (dřívější občanská sdružení, která nahradil spolek, viz dále);
- iniciativy;

1 RONOVSÁ, Kateřina. *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, ve Švýcarsku a v Nizozemí*. Brno: Masarykova univerzita, s. 25. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 275. ISBN 80-210-3453-X.

- dobrovolná sdružení občanů;
- kluby;
- církve;
- asociace;
- sbory a další.²

Občanská společnost je součástí demokratické společnosti. Vyplňuje prostor mezi státem, trhem a občany. Funguje nezávisle na státu. V tom nejjednodušším a elementárním pojetí je tvořena neziskovými organizacemi širokého spektra zaměření a působnosti.³ Charakterizují ji aktivity svépomocné, dobrovolné, veřejně prospěšné.

Skovajsa vymezuje **základní funkce** občanské společnosti.⁴ V první řadě občanská společnost skrze své organizace poskytuje služby, především v těch oblastech, které dostatečně neposkytuje stát a soukromý podnikatelský sektor. Hájí veřejné i soukromé zájmy, tedy zastává funkci advokační. Buduje vztahy v rámci komunit a ochraňuje morální hodnoty. Reprezentuje ji také filantropická funkce, neboť se podílí na činnostech veřejně prospěšných, které jsou financovány ze soukromých zdrojů. Charitativní funkce je také jednou z nejdůležitějších. Charitativní činnost směřující k podpoře potřebných je základním principem solidární společnosti (vycházející z demokratických principů moderní společnosti, společných principů Organizace spojených národů, Evropské unie a podobně). Podporuje společenské změny, tedy přispívá ke změnám smýšlení a chování jednotlivců, skupin, organizací, firem. Podporuje pluralismus v tom nejobecnějším pojetí, tedy rozmanité cíle a hodnoty.

Jedním z nejdůležitějších právních předpisů, který upravuje pozici občanské společnosti u nás, je bezesporu Ústava a s ní spojená Listina základních práv a svobod. Tento právní předpis je možné určit jako elementární základ celého institutu občanské společnosti. Víme, že občanská společnost je složená z občanů a právě Listina základních práv a svobod definuje to, kdo je to občan a jaká má práva. Můžeme tedy říci, že občanská společnost sestává z občanů, kteří jsou si všichni rovni a mají stejná práva a povinnosti. Znamená to tedy, že nelze členy občanské společnosti nějakým způsobem segregovat a dělit, každý má stejné příležitosti. Tento fakt vychází napříkald z článku 1 Listiny základních práv a svobod, který deklaruje, že „*lidé jsou svobodní*

2 KOPECKÝ, Petr, MUDDE, Cas, (eds.). *Uncivil society?: Contentious politics in post-communist Europe*. 1st pub. London: Routledge, 2003. ISBN 978-0-415-26585-0.

3 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 42. ISBN 978-80-7400-445-2.

4 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 42. ISBN 978-80-7400-445-2.

a rovní v důstojnosti i v právech“, nebo také z článku 3, ve kterém jsou zaručena základní lidská práva a svobody všem. Nelze přihlížet v tomto ohledu na rasu, národnost a příslušnost k národnosti nebo etnické menšině, barvu pleti, a stejně tak nelze hledat rozdíly v rámci pohlaví, jazyka, víry a náboženství, politického smýšlení, ale též sociálního původu, majetku, rodu, jiného postavení.⁵

Občanská společnost tedy představuje určitou množinu společenských vztahů, jejíž podmnožinu představují společenské vztahy charakteristické svou organizovaností. Pojem *občanský sektor* by se proto dal nahradit pojmem jiným, pojmem *organizovaná občanská společnost*.⁶

Občanská společnost vytváří podmínky účasti na veřejném životě, tak jak to každý jedinec považuje za smysluplné (co chtějí jednotliví jedinci sami od sebe společně dělat). Dobrovolnické organizace odrážejí národní tradice, kdy ve svých cílech sledují svoje cíle. Většinou plní několik funkcí zároveň. Jednou z mnoha funkcí, které plní, je svépomoc nebo vzájemná pomoc – organizace jsou utvářeny jednotlivci nebo skupinami typicky sledujícími nějaký společný zájem nebo potřebu. Zajišťují vzájemnou pomoc, informace a především podporu a spolupráci. Dále pak koordinují aktivity, poskytují informace jednotlivým organizacím v určité oblasti nebo v celém občanském sektoru. Mají velice důležitou roli při zajišťování komunikace mezi občanským, veřejným a soukromým sektorem.

V rámci literatury se vede odborná diskuze o tom, jaké organizace lze zařadit do občanské společnosti a jaké jsou již za hranicemi jejího prostoru. Nejčastěji se tak spory vedou o to, zda lze zařadit do občanské společnosti církve, odbory a profesní organizace nebo také orgány samosprávy. Ve většině případů do občanské společnosti autoři řadí církve i odbory. Odlišná situace je u samosprávy.

Například Šamalík samosprávu vyčleňuje a chápe spíše jako spojovacího činitele. Navrhuje šestičlennou kategorizaci organizací občanské společnosti:

- odbory;
- zájmové asociace a profesní sdružení;
- jednoúčelové organizace;
- skupiny prosazující určitý veřejný zájem;

5 Ústavní zákon č. 2/1993, *Listina základních práv a svobod*, čl. 3.

6 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 19. ISBN 978-80-7400-445-2.

- ideologické skupiny;
- intergovernmental Lobbying Organizations (mezivládní lobby).⁷

Z historického hlediska bylo pro českou občanskou společnost důležité období po roce 1848. Rok 1848 byl vlivem evropských demokratických hnutí rokem revolucí, v němž byla zrušena vrchnostenská moc a široká veřejnost vyslovila požadavek podílu na politické moci, zejména v oblasti řízení veřejných záležitostí. Zároveň byla vyhlášena první rakouská ústava (Pillersdorfova ústava, též dubnová ústava).⁸ Ta, ač došlo k jejímu vyhlášení, nikdy nevešla v platnost a velmi brzy ji nahradila ústava Stadionova (též březnová ústava), přičemž zároveň vešel v platnost říšský prozatímní obecní zákon č. 170/1849, konkrétně 20. března 1849. Osoby žijící v obci nabyly určitých práv, jako bylo právo na policejní ochranu a užívání ústavů. Stadionova ústava deklarovala svobodu vyznání a slova, stejně tak jako svobodu shromažďovací a spolčovací. Ani tato ústava však v praxi nikdy neplatila.⁹

Alexandr Bach po demisi Stadionova v roce 1849 nastoupil jakožto ministr spravedlnosti a ministr vnitra. Období 1851–1860 je proto označováno obdobím tzv. Bachova absolutismu, které se vyznačovalo obnovením absolutistické moci císaře. Jeden ze tří Silvestrovských patentů, které byly vyhlášeny 31. prosince 1851, rušil občanská práva, stejně jako ta politická. Veřejné mínění se stalo bezcenným. V roce 1859 byl ministr Bach odvolán a Říjnový diplom z října 1860 deklaroval návrat k ústavnímu zřízení. V roce 1861 pak byla vydána Schmerlingova ústava (též únorová ústava), která byla založena na liberálních hodnotách a položila základy dnešní občanské společnosti. Říšský zákon č. 105/1863 rozděloval osoby žijící v obci na občany a přesporní. Občané měli volební právo a mohli zasahovat do obecních záležitostí.¹⁰ Ovšem až nová ústava z roku 1867, prosincová ústava, byla vytvořena parlamentem, a tedy nejednalo se o oktrojovanou ústavu. Vnesla v platnost řadu občanských práv, mimo jiné ji tvořil spolkový zákon (zákon o spolkovém právu č. 134/1867 ř. z.) a spolčovací zákon (zákon č. 135/1867 ř. z. o spolčovacím právu).¹¹ Zákon č. 134/1867 stanovil v § 2 rozsah, na který se zákon

7 ŠAMALÍK, František. *Občanská společnost v moderním státě*. Brno: Doplněk, 1995, s. 159–197. ISBN 80-85765-45-4.

8 MALÝ, Karel et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha, 2003, s. 218. ISBN 80-7201-433-1.

9 MALÝ, Karel et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha, 2003, s. 218. ISBN 80-7201-433-1.

10 SCHELLE, Karel et al. *Dějiny české veřejné správy*. Vyd. 1. Plzeň, 2009, s. 66. ISBN 978-80-7380-203-5.

11 SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2010, s. 15. ISBN 978-80-7418-067-5.

vztahuje a jaká oblast je vyjmuta: „nevztahuje se ke spolkům a společnostem, které mají za účel zisk, ani ke spolkům bankovním, kreditním a pojišťovacím, k ústavům důchodním, spořitelním a půjčovným na zástavy.“¹²

Zároveň byl vydán zákon č. 142/1867 ř. z. o všeobecných občanských právech, který deklaroval občanské svobody (a tedy i svobodu spolčovací a shromažďovací) a rovnost občanů před zákonem.¹³

2.2 Spolkové právo

Spolkové právo je jedním z indikátorů, jimiž lze „měřit“ míru rozvinutosti demokracie v jednotlivých zemích. Stojí na základních principech solidární společnosti a je založeno na soukromoprávních poměrech.

Etymologie spolkového práva odhaluje jeho německý původ, tedy *Vereinsrecht*. Spolkové právo lze rozlišovat na spolkové právo veřejné, které má povahu zejména politickou, a na spolkové právo soukromé. Do předmětu veřejného spolkového práva se řadí celá řada veřejnoprávních vztahů k právu daňovému, účetnímu a dalším, které se zkoumaných právnických osob týkají a které jsou protknuty veřejnoprávní metodou regulace. Naproti tomu předmětem spolkového práva soukromého jsou právní vztahy vznikající zejména při zakládání, zrušování, jednání a úpravě vnitřních poměrů spolků včetně úprav a ochrany členství v nich, jakožto jednoho z druhů personálních korporací soukromého práva majících právní povahu právnické osoby.

V rámci této práce je předmětem zájmu především spolkové právo v jeho soukromoprávní poloze. Spolkové právo je jedním z důležitých indikátorů rozvinutosti demokracie v konkrétním státě. Spolkové právo má blízko k právu petičnímu a shromažďovacímu, nicméně se od nich odlišuje svou charakteristikou práva společenství ve formě právnických osob.¹⁴ Jejich historický vývoj je však vzájemně protkán.

12 Zákon č. 134/1867 ř. z., o právu spolčovacím.

13 URBAN, Otto. *Česká společnost 1848–1918*. Praha: Svoboda, 1982, s. 222–223. ISBN 25-123-82.

14 TELEEC, Ivo. *Spolkové právo*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1998, xix, s. 4. ISBN 80-7179-194-6.

2.2.1 Historický vývoj spolků a spolkové činnosti

Počátky občanské společnosti na našem území sahají do období národního obrození. První významné projevy spolkové činnosti lze vysledovat v našem prostředí již v 19. století. Vliv osvícenství a následně prosazující se romantismus dávaly vzniknout množství tajných spolků.

Prosazovaly se především aktivity v oblasti kultury, umění a vzdělávání, ale též v oblasti ochrany přírody (vznikaly zahradnické a okrašlovací spolky). Již od 18. století se prosazovaly aktivity sdružování nenáboženského charakteru, například prostřednictvím vědeckých akademií. Především 19. století znamenalo změny, které vedly k rozvoji občanské společnosti. Revoluční léta 1848–1849 započala období vzniku vlasteneckých spolků.

Historie legalizované spolkové činnosti v našem prostředí spadá do druhé poloviny 19. století. V roce 1852 byl vydán zákon č. 253/1852 ř. z., který umožňoval zakládání spolků, ovšem pouze se schválením státního úřadu.¹⁵

Aktivita občanů byla v období Bachova neoabsolutismu utlumena, ovšem po roce 1860, vzhledem k nastalým politickým změnám, docházelo opět k aktivizaci společnosti. V roce 1867 byl přijat zákon č. 134/1867 ř. z., zákon o spolčování, který umožnil rozvoj české občanské společnosti. Vznikaly tak spolky se širokou škálou zaměření – kulturní, muzejní, profesní, divadelní, nenáboženské dobročinné spolky, osvětové a vzdělávací spolky, ženské spolky a další.¹⁶ Zákon o spolkovém právu č. 134/1867 ř. z. navazoval na původní zákon z roku 1852, dle kterého každé založení spolku podléhalo povolení, ovšem nově mohl vzniknout každý spolek, který nebyl úředně zakázán do čtyř dnů od jeho ohlášení. Zákon č. 135/1867 ř. z. o spolčovacím právu stanovoval zákonné podmínky pro konání shromáždění a průvodů, které byly umožněny, ač s jistými omezeními.¹⁷

Až do období první světové války se občanská společnost dále rozvíjela, vznikaly další spolky a iniciativy, úroveň jejich organizace a samotné činnosti se zvyšovala. Po roce 1918 se objevovaly problémy související se sociálním a etnickým napětím,

15 RAKUŠANOVÁ, Petra, STAŠKOVÁ Barbora. *Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Professional Publishing, 2007, s. 38. ISBN 978-80-86946-22-1.

16 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 52–53. ISBN 978-807-3676-810.

17 SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2010, s. 15. ISBN 978-80-7418-067-5.

kteřé způsobovala národnostní pluralita lidí žijících na území Československa (žili zde Češi, Slováci, Němci, Židé, Poláci a další etnické menšiny).¹⁸ Útlum občanského života nastal v období Protektorátu Čechy a Morava, které znamenalo omezení činnosti, rušení organizací a zavádění centralizovaných organizací. Svobodná občanská společnost přestala existovat. Po válce se sdružovací aktivity občanů začaly postupně obnovovat, ovšem zásadní zlom nastal s nástupem komunistické strany k moci.

V otázce legislativy došlo k zásadním změnám. Byl zrušen zákon o spolčování z roku 1867, který byl nahrazen zákonem 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních. Ohlašovací povinnost, které podléhalo založení organizace, nahradilo povolení orgánů veřejné správy. Byly zakládány centralizované svazy, mnohá sdružení byla zrušena, neboť byla v rozporu se socialistickými principy. Ač období Pražského jara značilo zlepšení situace a částečné obnovení principů občanské společnosti, sovětská okupace v roce 1968 a následná normalizace opět činnost utlumila.¹⁹ Občanskou iniciativu v tomto období představovala například Charta 77 či církve. Od 80. let 20. století se tlak občanské společnosti zvyšoval. Protirežimní uskupení pořádala shromáždění a aktivity, které vedly k založení Občanského fóra. Projevy svobodné občanské společnosti tak vedly až ke zhroucení dosavadního politického systému.²⁰ Po revoluci docházelo postupně k obnově základních principů občanské společnosti. Byla vydána legislativa upravující neziskový, tzv. terciární sektor.

V porevoluční době došlo tedy k rekonstrukci spolkového práva, neboť celý právní systém, a tedy i soukromé právo prošlo rekonstrukcí. Neziskový nevládní sektor zastupovala občanská sdružení. Zákonem o sdružování občanů došlo k zániku předešlé úpravy z roku 1951.

Pojem *občanské sdružení* byl však zavádějící, neboť v právním řádu existovalo také *sdružení*, které dnes občanský zákoník nazývá *společností*. Stejně tak se za nejasné jeví sdělení o nutné nevýdělečnosti. O založení na základě tohoto zákona rozhodovalo Ministerstvo vnitra.²¹

18 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*.

Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 55. ISBN 978-80-7367-681-0.

19 SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*.

Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 56–58. ISBN 978-80-7367-681-0.

20 CÍSAŘ, Ondřej. *Politický aktivismus v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, s. 11. ISBN 978-80-7325-168-0.

21 Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Na počátku jednadvacátého století proběhla decentralizace státní, tedy veřejné správy, čímž se změnily podmínky neziskového sektoru na regionální úrovni. Česká republika se zároveň připravovala na vstup do Evropské unie, přijímala patřičná legislativní opatření a přecházela na systém čerpání strukturálních fondů.

Fungování občanské společnosti upravuje primárně Ústava, respektive Listina základních práv a svobod či Všeobecná deklarace lidských práv, jimž je věnována pozornost v další části práce.

2.3 Sdružovací právo

Svoboda sdružování je pro dnešního člověka žijícího ve vyspělých zemích automatickou záležitostí. V minulosti však tomu tak nebylo.

Právo veřejně se sdružovat „za účelem vytváření, šíření a prosazování názorů a idejí je jedním ze základních práv moderní demokratické společnosti, nejenom pro občany daného státu ale všeobecně pro lidi, kteří v něm žijí.“²²

Sdružovací právo, tedy svoboda sdružování je zakotvena v dokumentech, z nichž vychází občanská společnost:

- v Listině základních práv a svobod, v článku 20, 25 a 27;
- v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, v článku 11;
- ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v článku 20;
- v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech, v článku 22;
- v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech;
- v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod;
- v Chartě základních práv Evropské unie;
- v Evropské sociální chartě.²³

Listina základních práv a svobod v článku 20 zaručuje občanům právo svobodně se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Článek 25 zajišťuje právo sdružovat se v národnostních sdruženích etnickým menšinám, článek 27 se věnuje právu sdružovat se za účelem ochrany hospodářských a sociálních zájmů, tedy týká se odborových organizací. Zároveň umožňuje občanům pokojně se shromažďovat (v článku 19) a definuje právo petiční (v článku 18).²⁴

22 Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017, s. 5. ISBN 978-80-86809-67-0.

23 Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017, s. 5–6. ISBN 978-80-86809-67-0.

24 *Listina základních práv a svobod*, čl. 18, 19, 20, 25, 27.

Všeobecná deklarace lidských práv se svobody sdružovací dotýká také. „Každému je zaručena svoboda pokojného shromažďování a sdružování. Nikdo nesmí být nucen, aby byl členem nějakého sdružení.“²⁵

Omezení práva na sdružování vychází z Listiny základních práv a svobod a navazuje rovněž na Všeobecnou deklaraci práv a svobod.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech v článku 22 zaručuje každému občanu právo na svobodu se sdružovat.²⁶ Toto právo nesmí být omezováno, s výjimkou omezení stanovení zákonem, zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, veřejného pořádku, ochrany veřejného zdraví nebo morálky, nebo ochrany práv a svobod jiných.

V Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod je stanoveno, že „každý má právo na svobodu pokojného shromažďování a na svobodu sdružování se s jinými, včetně práva zakládat na obranu svých zájmů odbory nebo vstupovat do nich.“²⁷

V Chartě základních práv Evropské unie je v článku 12, který se týká svobody shromažďování a sdružování charakterizováno jako právo na svobodu v otázce pokojného shromažďování. Stejně tak má každý právo svobodně se sdružovat s jinými na všech úrovních.²⁸

Do roku 2014 platil v České republice zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který zaručoval každému občanovi právo svobodně se sdružovat. „Občané mohou zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace (dále jen „sdružení“) a sdružovat se v nich.“²⁹ Registrace sdružení sice nepodléhala státnímu povolení, ovšem každé nově vzniklé sdružení se muselo registrovat u Ministerstva vnitra, které mohlo registraci odmítnout.³⁰

S účinností zákona č. 89/2012 Sb. byl zákon zrušen (ke dni 1. 1. 2014) a jeho principy byly implementovány do nového občanského zákoníku. Zároveň však došlo k zásadním změnám, neboť s novou právní normou byl zrušen nejen zákon o sdružování občanů, nýbrž i občanská sdružení.

25 Všeobecná deklarace lidských práv, čl. 20.

26 Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017, s. 21. ISBN 978-80-86809-67-0.

27 Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017, s. 23. ISBN 978-80-86809-67-0.

28 Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017, s. 21–24. ISBN 978-80-86809-67-0.

29 Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, § 2, odst. 1.

30 Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, § 7.

Ohraničená možnost omezení výkonu sdružovacího práva vyplývá z dikce uvedených pramenů (ochrana národní bezpečnosti, ochrana veřejné bezpečnosti, ochrana veřejného pořádku, prevence zločinnosti, ochrana práv a svobod třetích osob).

2.4 Rekodifikace občanského práva

S účinností od 1. 1. 2014 vyšel v platnost zákon měnící soukromé právo – nový občanský zákoník. Upravuje základní občanská práva, postavení osob, majetková práva a další.

Nová úprava občanského zákoníku zavedla označení spolek, čímž zanikl tedy pojem občanské sdružení.

Spolek „se do právního řádu vrací po 63 letech a musí se znovu etablovat. Ukazuje se, že označení spolek může vyvolávat představu malé, místní, zájmové organizace, což se odráží i v některých laických výkladech omezujících spolek na právnickou osobu zaměřenou na činnosti pouze ve prospěch svých členů (vzájemně prospěšné spolky) s vyloučením možnosti směřovat spolkovou činnost k veřejně prospěšným cílům.“³¹

Legislativní proces prošel změnou již v roce 2012 a novelizace sebou přinesla zásadní změny. Určité stávající zákony byly zrušeny v rámci rekodifikace soukromého práva, konkrétně zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník či zákon č. 83/1950 Sb., o sdružování občanů a zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Naopak je tato rekodifikace založena na vzniku:

- zákona č. 89/2012 Sb., tedy nového občanského zákoníku;
- zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Inspirací pro vznik nového občanského zákoníku se stal vládní návrh československého občanského zákoníku z roku 1937, který však nikdy nevešel v platnost z vícero důvodů. V Československu po zániku Rakouska-Uherska fungoval právní dualismus. Na českém území se vycházelo z rakouského zákoníku (ABGB), na území Slovenska a Podkarpatské Rusi bylo převzato právo uherské. Z tohoto důvodu bylo potřeba právo sjednotit. Rozhodlo se o úpravě a modernizaci rakouského zákoníku a rozšíření jeho platnosti na celé území československého státu. Dlouholeté přípravy na jeho zavedení

31 SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. Komentář: [§ 118–418]. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2013, xvii. ISBN 978-80-7400-445-2.

však přerušily předválečné události.³² Zákon č. 89/2012 Sb. vychází také z rakouského všeobecného zákoníku občanského z roku 1811, tedy z výše zmíněného ABGB, a občanského zákoníku z roku 1964, na který navazoval.

Soukromé právo bylo integrováno do nového občanského zákoníku a ten se stal základem soukromého práva v České republice. Zvláštní předpis představuje pouze již zmíněný zákon o obchodních korporacích.³³

Spolkové právo lze rozdělit na spolkové právo veřejné a právo soukromé. Povaha prvního je zejména politická. Soukromé právo zahrnuje právní vztahy, které vznikají při zakládání, rušení a úpravě vnitřních poměrů spolků včetně úprav a ochrany členství v nich, jakožto jednoho z druhů personálních korporací soukromého práva, které mají právní povahu právnické osoby.³⁴

Zákon č. 89/2012 Sb. a zákon č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., upravuje právo založení, fungování a zánik organizací neziskové povahy. V díle třetím se na spolky vztahuje úprava právnických osob, v pododdíle druhém jsou vymezeny explicitně náležitosti spolků.

S účinností nového občanského zákoníku došlo ke změnám v oblasti sdružování. Změny se netýkaly pouze nově zakládaných, ale i již stávajících organizací. S účinností od 1. ledna 2014 jsou všechna občanská sdružení založená dle zákona č. 83/1990 Sb. považována za spolky. Nový občanský zákoník také stanovuje povinnost mít v názvu spolek, zapsaný spolek, nebo zkratku z. s. Tomu musely organizace přizpůsobit své statuty. Narozdíl od zákona o sdružování občanů, který blíže nespecifikoval podobu stanov, občanský zákoník v § 218 uvádí základní náležitosti stanov spolku. Musí nezbytně obsahovat název a sídlo, účel spolku, práva a povinnosti členů, určení statutárního orgánu.

Nový občanský zákoník pracuje s pojmy hlavní spolek, pobočný spolek a svaz spolků, upravuje zakládání spolků, jejich fungování, přeměnu, zrušení, likvidaci.³⁵

32 DADUOVÁ, Martina, HORÁK, Ondřej. *Nové dědické právo a meziválečná rekodifikace*. Notářská komora ČR [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_257-nove-dedicke-pravo-a-mezivalecna-rekodifikace.

33 *Rekodifikace soukromého práva*. DEMONIA [online]. DIS 11/2013 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.demonia.cz/casopis2013/cas1113n.htm.

34 TELEČEK, Ivo. *Spolkové právo*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1998, s. 4. ISBN 80-717-9194-6.

35 RONOVSÁ, Kateřina et al. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-020-8.

2.4.1 Typologie právnických osob

Nový občanský zákoník definuje právní osobou jako útvar, o němž stanoví zákon, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Jedná se o organizovaný útvar. Právní osobnost má právní osoba od svého vzniku do zániku.³⁶

Členění podle povahy a míry ingerence zákonodárce na vznik, změnu a zánik právnických osob:

- právní osoby veřejného práva (jejich vznik je spjat s aktem veřejné moci);
- právní osoby soukromého práva (vznikají aktem soukromého práva).

Právní osoby soukromého práva, které nás pro účely této práce zajímají, vznikají na koncesním systému, na systému legality, systému volnosti, systému spontánnosti.³⁷ Tento typ právnických osob se charakterizuje presencí aktu soukromého práva jako základu právně-technického procesu při svém vzniku. Tímto základem je tedy soukromoprávní projev vůle směřující ke vzniku právní osoby a obsahující všechny náležitosti nezbytné ke vzniku zamýšlené právní osoby. Zmíněné náležitosti předepisuje právní řád, jejich existence se spojuje s aktem moci veřejné a moc veřejná bude hrát hlavní roli i v proceduře vyjádření soukromoprávní vůle.

Dle následné procedury ve veřejnoprávní sféře se dají právní osoby soukromého práva dále dělit na³⁸:

- Budované na koncesním systému – jedná se o historicky nejstarší způsob spočívající v rozhodující míře volného uvážení státní moci na tom, zda ta či ona právní osoba vznikne či nikoliv. Na vznik právní osoby neexistuje právní nárok.
- Založené na systému legality – pro vznik právnických osob se vyžaduje registrace. Formou registrace bývá rozhodnutí veřejné moci, proceduru tedy ukončuje správní či soudní rozhodnutí. Pokud se splní náležitosti, které předepisuje právní řád, vzniká nárok na zmíněné rozhodnutí. Tento systém lze v současné době považovat za obecně uznávaný většinou právních řádů u většiny právnických osob soukromého práva.

36 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 22, 118.

37 HURDÍK, Jan. *Právní osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 49. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-168-0.

38 HURDÍK, Jan. *Právní osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 49. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-168-0.

- Založené na systému volnosti – volnost zde spočívá v nabytí právní subjektivity automaticky po splnění zákonem stanovených podmínek, oproti systému legality tedy chybí následná reakce veřejné moci. Zákonodárce má proto slabší roli, která spočívá ve stanovení podmínek pro vznik právnické osoby.
- Založené na systému spontánnosti – jedná se o nejvolnější myslitelný způsob vzniku právnické osoby zakládající se na myšlenkách teorií reality. Právní subjektivita se dá přiznat i takovým organizačním uskupením, která se doposud fakticky chovala jako právnická osoba. Oproti systému volnosti zde chybí zákonný předpoklad vzniku takové právnické osoby, tento typ právnické osoby jednoduše zákonem upraven není, a přesto vznikne.³⁹

Členění právnických osob **podle účelu:**

- právnické osoby, které cílí na dosažení zisku (obchodní společnosti);
- právnické osoby, které jsou zacílené jiným způsobem než na dosažení zisku (spolky a další právnické osoby s nevýdělečným statutem).

Druhá skupina bývá často chybně pojímána jako právnické osoby neziskové, což v podstatě neznamená, že nemohou dosáhnout zisku, nýbrž že zisk není možné přerozdělovat členům organizace.⁴⁰ Mezi tyto organizace jsou řazeny spolky a všechna dříve založená občanská sdružení, která se transformovala.

Členění podle národního režimu:

- tuzemské;
- cizozemské.

Členění podle charakteristiky faktického základu právnické osoby⁴¹:

- korporace;
- fundace;
- ústav.

39 HURDÍK, Jan. *Právnické osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 49. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-168-0.

40 TELEČEK, Ivo. *Spolkové právo*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1998, xix, s. 30. ISBN 80-7179-194-6.

41 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 210, 303, 402.

3 Česká právní spolková úprava

Spolek představuje jeden z prvků organizované občanské společnosti. V dnešním pojetí se řadí mezi neziskový sektor či také třetí sektor. Jeho hlavními znaky jsou institucionalizace, samospráva, dobrovolnost. Vyvíjí veřejně prospěšnou činnost či vzájemně prospěšnou činnost.

Spolky se řadí do neziskové či nonprofitní, nevýdělečné oblasti. Jsou pojímány jako neziskové organizace, nevládní neziskové organizace. Generovaný zisk těchto organizací, neboť ekonomický přínos je možný, nesmí být přerozdělován mezi členy, nýbrž využit na dobročinnou činnost, vlastní aktivity, investice a další. Důležité tedy je, jak organizace se zisky nakládá. Občanský zákoník v § 217 stanovuje, že „zisk z činnosti spolku lze použít pouze pro spolkovou činnost včetně správy spolku“. Od toho se odvíjí daňová povinnost organizace. Hlavní činnost naplňuje účel spolku, vedlejší činnost umožňuje vyvíjet hospodářskou činnost na základě živnostenského oprávnění.

Profesor Telec uvádí základní zásady spolkového práva⁴² – zásadu spolčení, zásadu nevýdělečného účelu založení, zásadu dobrovolnosti, zásadu spolkové samosprávy, zásadu zákonného neručení člena za dluhy spolku, zásadu osobně vázaného členství, zásadu neexistence základní vkladové povinnosti. Celkově vymezil 19 zásad, jež pojetí spolku charakterizuje, ovšem podstatnou je v této práci zásada spolkové samosprávy.

V České republice platí povinnost splnění obligatorní podmínky, a sice minimální počet tří zakládajících členů (již v římském právu platila zásada „tres faciunt collegium“).⁴³

Spolek může být založen ustavující schůzí nebo bez ustavující schůze. V tom případě se hovoří o smluvním typu.

Mezi hlavní znaky spolku se řadí:⁴⁴

- generální právní subjektivita;
- odloučenost od státu;
- dobrovolnost a otevřenost členství;
- absence základního jmění;
- soudní ochrana členů spolku;

42 TELEC, Ivo. *Zásady nového spolkového práva*. Právní rozhledy, 2013, ročník 21, č. 22. ISSN 1210-6410.

43 OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: Illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Dvacátý pátý díl. Tfzschirner. fotoreprint pův. vyd. Praha: Paseka; Argo, 2001. ISBN 80-7185-439-5.

44 RONOVSKÁ, Kateřina. *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, ve Švýcarsku a v Nizozemí*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004. Spisy Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 275, s. 24. ISBN 80-210-3453-X.

- zřízení za účelem jiným než podnikatelským;
- nerozdělitelnost majetku členům spolku.

Členy spolku spojuje společný zájem. Soustředí se především na prospěšné cíle a společenské aktivity. Spolky zastupují zájmové kluby (sportovní, kulturní, environmentálně orientované) i veřejně prospěšné organizace, například organizace, které se zabývají pobytovými sociálními službami. Zisk spolku, pokud podniká, musí vždy směřovat na podporu činnosti spolku, které představují jeho účel dle stanov.

3.1 Postavení spolku v systému právního řádu

Spolek je právnickou osobou, speciálním typem korporace, kterou tvoří společenství osob. Je tvořen minimálně třemi osobami, zakládajícími členy, jež pojí stejný zájem.

Právnická osoba není zákonem definována, jako je tomu u fyzické osoby, kterou se rozumí člověk, lidská bytost. V rámci právní úpravy je však na stejné úrovni jako fyzické osoby.

Právnická osoba je zakotvena v části první, Hlavě II, díle třetím nového občanského zákoníku, který právnické osoby rozděluje do tří skupin:

- korporace;
- fundace;
- ústav.

Korporace představuje právnickou osobu, která je tvořena společenstvím osob z pozice členské základny.

O korporaci se hovoří v případě právnických osob, jež jsou tvořeny společenstvím osob. Společenství osob představuje tzv. personální základ neboli členskou základnu. Možnost vytvořit korporaci mají zásadně minimálně dvě osoby. Zákon však uvádí, že se jako na korporaci hledí i na právnickou osobu, kterou tvoří jediný člen a jejíž existenci rovněž dovoluje zákon.⁴⁵

„Korporace jsou nejstarším a nejdůležitějším druhem právnických osob. Míjíme korporací ustrojenou jednotu více lidí spolčených k pospolitému účelu, která činí zvláštní, od jed-

45 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 210.

notlivých svých členů různý, ideální subjekt práv a právních závazků určených pro onen její účel. Korporace jest nezávislá od individuality svých členů, trvá jako týž subjekt, i když členové její se zamění.“⁴⁶

Dle nového občanského zákoníku je možné, aby korporaci tvořil jediný člen, který sám sebe nemůže odvolat a ukončit své členství. Příslušný soud tak rozhodne o případné likvidaci společnosti v případě, že na místo původního člena nenastoupí člen jiný.⁴⁷ Z tohoto hlediska, pakliže spolek je korporací, může jeho členská základna ze tří povinných zakládajících členů klesnout.

Fundace lze pak označit za „doslova živý organismus, tvořený reálnými fyzickými osobami, ať již právně samostatnými nebo sdruženými v právnických osobách korporativní povahy, nadace tento živý základ umožňující právnickým osobám korporativního typu jejich vývoj, sebeusměrňování, tvorbu vlastní vůle v průběhu existence nemají.“⁴⁸

Fundacemi se rozumí právnické osoby vytvořené majetkem. Charakteristickým rysem majetkového substrátu právnických osob fondového typu, tedy fundací je jeho vyčlenění ke konkrétnímu účelu. Výraz *fundace* se jeví v normativním jazyce jako zcela nový a jeho použití v novém občanském zákoníku pramení z možnosti využití tohoto termínu jak pro nadace, tak i pro fondy, a navíc se jedná o antonymum k pojmu korporace.⁴⁹

Dle Důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku je možné právnickou osobu chápat jako umělý organizační útvar, který byl vytvořen člověkem, a zároveň tedy slouží jeho zájmům.⁵⁰

46 OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný*. Čtrnáctý díl. Praha: J. Otto, 1899, s. 854–855. [cit. 2021-08-26]. Dostupné z: <http://archive.org/stream/ottvslovnknauni42ottogoog#page/n881/mode/2up>.

47 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 211.

48 HURDÍK, Jan. *Problémy nadačního práva*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1994, s. 18. ISBN 80-210-1015-0.

49 MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k občanskému zákoníku*. Nový občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014. [online]. 2014 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

50 MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k občanskému zákoníku*. Nový občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014. [online]. 2014 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

Právnícká osoba může vzniknout ve veřejném i soukromém zájmu. Statut veřejné prospěšnosti získává, pokud jejím posláním v teorii i praxi je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha.⁵¹

V historickém vývoji vycházela existence právnícké osoby z několika teorií:

Dlouhou dobu právní teorie neakceptovala ideové zakotvení existence jiného subjektu práva než lidskou bytost, fyzickou bytost. Teprve konec 18. století znamenal zlom v této oblasti, kdy se vznášel požadavek na vytvoření „jiného typu subjektu než individuálního člověka, než fyzické osoby“.⁵² Na přirozenoprávní platformě, jež si zakládá na ideji vrozených, nedotknutelných práv člověka, se akceptuje umělá konstrukce (fiktivní útvar) vytvořená na způsob osoby fyzické.

Hovoří se o teorii fikce (právnícká osoba je považována za pouhou právní fikci, subjektivní práva jí dává určitá právní úprava). Vychází z požadavku vzniku „jiného typu subjektu než individuálního člověka, než fyzické osoby“.⁵³ Díky této teorii tak dochází k vytvoření obecné charakteristiky právníckých osob.⁵⁴

Na teorii fikce navazuje na konci 19. století a počátku 20. století teorie reality. Vychází z pojetí právníckých osob jako faktu, skutečnosti, a tedy popírá existenci pouze jediného typu osob, fyzických osob.⁵⁵ Právnícké osoby se proto přijímají jako fakt. Právnícké osoby jsou přijímány v době rozvoje nových teorií reality jako skutečnost na stejné úrovni, které se dosud těší pouze fyzické osoby. Právnícké osoby nejsou jako u předchozích teorií právem akceptovány, nýbrž jsou přímo konstruovány pro účely dané.

Tyto dvě základní teorie právníckých osob položily základ moderním teoriím právníckých osob (zájmová teorie právníckých osob, teorie počitatelnosti, teorie relativity

51 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 144.

52 HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 20. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-807-4001-680.

53 HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 20–22. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-807-4001-680.

54 HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 21. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-807-4001-680.

55 HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby – realita nebo fikce?* Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví, Praha: Beck, 1999, roč. 7, č. 3, s. 125–127. ISSN 1210-6410.

právního statutu právnických osob, teorie autonomie právnických osob, teorie autonomie právnických osob, novodobé přirozenoprávní teorie ve vztahu k právnickým osobám.⁵⁶

3.2 Vznik spolku

Zřízení a činnost spolků upravuje Občanský zákoník v § 214–302, který v rámci novely změnil pravidla pro jejich zakládání a fungování.

K založení spolku dochází na ustavující schůzi, o níž je veden zápis a na které jsou dohodnuty základní prvky organizace – zakládající členové, členství, organizace a orgány spolku, hlavní účel a zaměření. Stanovy spolku pak představují závazný dokument, na jehož obsahu se zakládající členové shodli a který vychází po obsahové stránce z povinností stanovených zákonem, respektive novým občanským zákoníkem. Založení spolku je možné již samotným schválením stanov zakládajících členů.⁵⁷

Vznik spolku podléhá zápisu do veřejného rejstříku vedeného rejstříkovým soudem. Návrh podávají zakládající členové nebo osoba určená ustavující schůzí. Na základě zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících, se do veřejného rejstříku zapisují údaje o právnických i fyzických osobách. Samotný veřejný rejstřík tak představuje spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.⁵⁸ Rejstříky vedou rejstříkové soudy.

„Není-li spolek do veřejného rejstříku zapsán do třiceti dnů od podání návrhu na zápis a není-li v této lhůtě ani vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný do veřejného rejstříku třicátým dnem od podání návrhu.“⁵⁹

Spolkový rejstřík dle zákona o veřejných rejstřících zahrnuje nejen spolky a pobočné spolky, ale též odborové organizace, mezinárodní odborové organizace, organizace a mezinárodní organizace zaměstnavatelů.⁶⁰

56 HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, s. 25. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-807-4001-680.

57 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 218, § 222.

58 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, § 1, odst. 1 a 2.

59 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 226.

60 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, § 26.

Povinné dokumenty každého spolku jsou zakládány a zveřejňovány ve Sbírce listin. Jedná se zejména o zakladatelskou listinu, zápis z ustavující schůze spolku, stanovy spolku, rozhodnutí o volbě osob tvořících statutární orgán spolku, výroční zprávy, konsolidované účetní závěrky, rozhodnutí o přeměně spolku nebo o jeho zrušení. Dále jsou to smlouvy o sloučení a splynutí spolků, stejně tak jako smlouvy o rozdělení a procesu přeměny.⁶¹

Účetnictví

Spolky jakožto právnické osoby mají ze zákona povinnost vést účetnictví. Dle rozsahu jejich činnosti mohou buď vést jednoduché účetnictví, nebo jsou povinny sestavovat účetní závěrku. První případ platí pro organizace, které nejsou plátcí DPH a jejich příjmy nepřesáhnou za jednotlivá období částku 3 miliony Kč.

Jednoduché účetnictví vedou zpravidla menší dobrovolnické a neziskové organizace, které mají nepočetnou členskou základnu, neprovozují vedlejší činnost a jejich příjmy tvoří nepravidelné granty, které souvisí s konkrétními neziskovými a veřejně prospěšnými projekty, a které nejsou poskytovány ze zdrojů Evropské unie či státu. Účetní povinnosti stanovuje zákon č. 563/1999 Sb., o účetnictví. Organizace v tomto případě vedou zejména přehled o příjmech a výdajích a majetku a závazcích.⁶² V opačném případě jsou organizace povinny zveřejnit účetní závěrky ve veřejném rejstříku. Dle výše zmíněných aspektů se odvíjí také daňová povinnost spolků. Spolky se registrují k dani, zejména pak k dani z příjmů, přičemž obdrží daňové identifikační číslo (DIČ), které v praxi potřebují při žádostech o granty a příspěvky. Organizace s minimálními příjmy zpravidla (či pravidelně) nemají daňovou povinnost za jednotlivá účetní období (na základě zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 38mb, odst. a) z tohoto důvodu zasílají příslušným finančním úřadům prohlášení, respektive sdělení ve věci daně z příjmů právnické osoby v termínu stanoveném pro podání daňového priznání. Za tyto úkony odpovídá osoba oprávněná jednat jménem spolku či osoba pověřená.

61 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, § 66.

62 Zákon č. 563/1999 Sb., o účetnictví, § 6, odst. 4.

3.3 Organizace spolku

Úprava spolkového práva je v novém občanském zákoníku stanovena v § 214–302 (organizace a orgány spolků pak v § 243–267). Vnitřní organizace spolku se formuje již na ustavující (zakladatelské) schůzi, pakliže je organizace založena touto schůzí. V opačném případě vzniká odsouhlasením stanov.

Povinné orgány musejí mít ustanoveny všechny organizace s touto právní úpravou, ustanovení dobrovolných orgánů se odvíjí od jejich potřeby, činnosti, velikosti organizace a členské základny. Tedy čím větší spolek je, tím potřebuje více orgánů.

3.3.1 Orgány spolku

Základními orgány spolku jsou orgán statutární a orgán nejvyšší. Dalšími pak mohou být kontrolní komise a rozhodčí komise.⁶³ Pravidla pro volbu a fungování orgánů určuje občanský zákoník, jejich specifika a funkční období jsou součástí stanov. Pokud stanovy funkční období členů orgánů nedefinují, platí období pětileté.⁶⁴ Orgány právnických osob jsou popsány v § 151–160 občanského zákoníku. Těmito paragrafy občanského zákoníku, stejně tak jako zákonem o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, se řídí spolky v obecné rovině, neboť v České republice mají všechny spolky právní formu právnické osoby.

Spolky patří mezi organizace, které právo definuje jako veřejně prospěšné právnické osoby, jejichž účel slouží veřejnému blahu. Osoby, které mají vliv na činnost právnické osoby, podléhají bezúhonnosti a dalším kritériím, které stanovuje zákon. Orgánem právnické osoby tak může být pouze osoba svéprávná a zletilá (členem jednoho z orgánů může být osoba nezletilá či nespěprávná pouze v případech, kdy právnické osoby nepodnikají v rámci své hlavní činnosti a pokud jsou jejich hlavním zaměřením nezletilé a nespěprávné osoby). Osoba v úpadku se může stát členem voleného orgánu jen tehdy, pokud s touto skutečností obeznámila osoby, které ji do funkce povolávají. V dalším případě je stanovena tříletá lhůta od doby skončení insolvenčního řízení. V tomto případě není osoba povolávaná do voleného orgánu spolku povinna tuto skutečnost hlásit.⁶⁵

63 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 243.

64 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 246.

65 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 151, 153, 156.

Každý člen voleného orgánu vykovává svou funkci osobně, ovšem v případě nepřítomnosti může udělit plnou moc třetí osobě, respektive jinému členu téhož orgánu.⁶⁶

Statutární orgán

Statutární orgán je povinným ustanovením, který představuje buď předseda spolku (v případě individuální formy), nebo výbor spolku (v případě kolektivní formy). Stanovy spolku stanoví, jak je orgán volen, jakou má formu a jaké je jeho funkční období.⁶⁷

Předseda spolku, u nás nejčastější forma statutárního orgánu, popřípadě stanovami další určené osoby, má zároveň právo jednat jménem spolku, zastupovat jej v mnoha záležitostech a zpravidla má i výhradní podpisové právo, pokud stanovy neučí jinak.

Volba orgánů spolku podléhá povinnosti zápisu, ze kterého je patrné, kdo tvoří statutární orgán, stejně tak jako jeho právo jednat jménem spolku, tedy pro třetí osoby musí být zřejmé, že se jedná o osobu oprávněnou zastupovat spolek navenek (dle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících, dle § 25 náleží mezi povinné údaje jméno, příjmení a adresa). Zápis je součástí dokumentace zapisované do spolkového rejstříku a ukládané do Sbírký listin.⁶⁸ V § 12 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob je stanovena povinnost, která určuje, že návrhové „*současně s návrhem na zápis doloží souhlas osob, které se podle tohoto nebo jiného zákona zapisují v rámci zápisu osoby, ledaže takovýto souhlas plyne z jiných k návrhu na zápis dokládáných listin*“.⁶⁹ Zejména se hovoří o zakládajících členech spolku. V praxi menší dobrovolnické spolky zakládají tři členové, z nichž jeden je zvolen statutárním orgánem a osobou odpovědnou za zápis do spolkové rejstříku zároveň. Z této pozice poté musí zajistit písemný a úředně ověřený souhlas zbývajících zakládajících členů, kterým je zápis podmíněn.

V případě kolektivního statutárního orgánu určují stanovy zastupující právo jeho jednotlivým členům. Každý člen výboru může zastupovat a jednat jménem spolku

66 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 159.

67 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 244, 246.

68 Frank Bold [online]. ©2005–2021 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/spolky/fungovani-spolku/rada/jak-jedna-spolek-navenek.

69 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, § 12.

samostatně nebo s omezením – například s nutnou účastí více členů téhož orgánu.⁷⁰ Statutární orgán rovněž může udělit právo jednat jménem spolku jiné osobě na základě plné moci bez ohledu na to, zda tato osoba je či není členem spolku.

Nejvyšší orgán

Nejvyšší orgán spolku zpravidla představuje **členská schůze**, pokud stanovy neurčují jiný orgán. Ustavuje a také odvolává statutární orgán, ovšem dle zákona může být statutární orgán zároveň nejvyšším orgánem, pokud jej určí stanovy. V případě jeho neschopnosti vykonávat funkci, se svolává shromáždění členů, které přebírá působnost nejvyššího orgánu.⁷¹

Členská schůze má vliv na hlavní činnost spolku i na změny. Projednává změny stanov, výsledky hospodaření, plánování, stejně jako přeměnu či likvidaci. Je orgánem s největšími pravomocemi. Její povinností je svolání členů minimálně jednou do roka (v praxi se hovoří o tzv. výroční schůzi). Zasedání členské schůze se svolává ve lhůtě, kterou určují stanovy, vždy však musí být dodržena lhůta minimálně třicet dnů ode dne stanoveného termínu. V pozvánce by členové měli obdržet místo a čas konání, ale též program zasedání.

V případě potřeby může statutární orgán schůzi svolat vícekrát do roka, nebo může být svolána z podnětu členů, jejichž počet stanovuje zákon. Občanský zákoník v tomto případě deklaruje, že „statutární orgán spolku svolá zasedání členské schůze z podnětu alespoň třetiny členů spolku nebo kontrolního orgánu spolku. Nesvolá-li statutární orgán spolku zasedání členské schůze do třiceti dnů od doručení podnětu, může ten, kdo podnět podal, svolat zasedání členské schůze na náklady spolku sám.“⁷² Náplní členské schůze je projednávání plánů, cílů i předchozího období, stejně tak jako hlasování o výše zmíněném. Pro schválení usnesení je potřebná většina členů, přičemž každý z přítomných členů má jeden hlas.

Písemný zápis z ustavující schůze má povinnost učinit ve lhůtě třiceti dnů statutární orgán či stanovami určená osoba, která zodpovídá za jeho vložení (společně s dalšími dokumenty, například výročními zprávami) do Sbírký listin. Obsah zápisu podléhá

70 Frank Bold [online]. ©2005–2021 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/spolky/fungovani-spolku/rada/jak-jedna-spolek-navenek.

71 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 247, odst. 1.

72 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 247, odst. 2.

povinným náležitostem: musí být obsaženo místo a datum konání, informace, na čem se schůze shodla a jaké body přijala.⁷³ Každý člen má zároveň právo do zápisů nahlížet, neboť se zpravidla vyhotovují ve dvou výtiscích, popřípadě se poskytuje kopie.

Statutární orgán jako orgán nejvyšší

Pokud určí stanovy, lze ustavit statutární orgán jakožto nejvyšší orgán. V tom případě, opět pokud stanovy neurčí jiné podmínky, a v případě, že statutární orgán není schopen v době delší než měsíc vykonávat funkci orgánu nejvyššího, mohou členové (alespoň pětina členské základny), svolat tzv. shromáždění všech členů, přičemž shromáždění se stává nejvyšším orgánem spolku.⁷⁴

Občanský zákoník dále v rámci nejvyššího orgánu spolku v § 255 a 256 stanovuje pravidla pro:

- **Dílčí členskou schůzi**

Pravidla pro konání formou dílčí členské schůze stanovují stanovy spolku. „*Připustí-li stanovy zasedání dílčích členských schůzí, určí rovněž období, v němž se všechna zasedání musí konat. Pro schopnost usnášet se a pro přijímání usnesení se zúčastnění členové a odevzdané hlasy sčítají.*“⁷⁵

- **Shromáždění delegátů**

Shromáždění může plnit působnost nejvyššího orgánů na základě zvolených delegátů.

- **Náhradní zasedání členské schůze**

Probíhá dle programu původně svolané členské schůze, pouze v jiném termínu.⁷⁶

Kontrolní komise

Kontrolní komisi definuje § 262–264 občanského zákoníku. Minimální počet členů, který musí orgán mít (je-li zřízen), jsou tři členové. Pravidla pro fungování kontrolní komise, ostatně jako veškeré náležitosti organizace spolku, určují stanovy.

73 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 254, odst. 1, 2.

74 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 248, odst. 2.

75 *Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku*. ESF ČR [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.esfcr.cz/file/8783/.

76 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 255–256.

Obecně však platí, že volba a odvolávání členů kontrolní komise je v rukou nejvyššího orgánu, tedy členské schůze. Členem komise nemůže být člen statutárního orgánu ani likvidátora.

Komise zastává několik zásadních funkcí, a sice:

- dohlíží na řádné vedení záležitosti spolku;
- kontroluje dodržování předpisů a stanov v rámci činnosti spolku;
- další funkce vyplývající ze stanov spolku.

Zjištěné nedostatky sděluje statutárnímu orgánu, přičemž je oprávněna nahlížet do dokumentace a požadovat doplňující vysvětlení od členů spolku.⁷⁷

Rozhodčí komise

Pokud stanovy spolku neurčí jiný počet, podléhá pro ustavení rozhodčí komise povinnost počtu tří členů, obdobně jako u komise kontrolní. Obsah stanov a jednotlivá sdělení však musí vždy platit v souladu s platnou legislativou. Kromě členské schůze může členy komise odvolávat *shromáždění*.

Hlavním úkolem rozhodčí komise je rozhodování sporných záležitostí, které náležejí „do spolkové samosprávy v rozsahu určeném stanovami.“⁷⁸ Mezi tyto záležitosti se zpravidla, pokud opět působnost nekonkretizují stanovy, řadí spory mezi členy a spolkem, například v oblasti placení členských příspěvků a přezkumná jednání v záležitostech vyloučení člena z organizace.

Člen rozhodčí komise nemůže být dle § 266, odst. 2 občanského zákoníku členem statutárního orgánu ani kontrolní komise téhož spolku.

Důležitou součástí existence a fungování spolků se stal s novelou zákona č. 89/2012 Sb. spolkový rejstřík, do kterého jsou zapisovány organizace se spolkovou právní úpravou a který je součástí Veřejného rejstříku a Sbírký listin provozovaném na portálu eJustice Ministerstva spravedlnosti České republiky.⁷⁹ V hmotné podobě jsou písemné náležitosti organizací zasílány jednotlivým rejstříkovým soudům, které veřejné rejstříky vedou, a sice na základě § 75 zákona 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob. „K řízení o návrhu na zápis je příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud osoby, jíž se zápis ve veřejném rejstříku týká.“⁸⁰

77 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 262–264.

78 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 265.

79 *Veřejný rejstřík a Sbírký Listin* [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: www.or.justice.cz.

80 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, § 75, odst. 1.

Zákon o veřejných rejstřících dále popisuje souhrn dokumentů, které Sběrka listin obsahuje. V první řadě je nezbytná existence zakladatelské listiny, například zápisu z ustavující schůze a přijetí stanov, veškerých rozhodnutí týkajících se volby, odvolání či ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu, výroční zprávy a účetní závěrky, pokud spolku vyplývá tato povinnost na základě jiného zákona upravujícího účetnictví právnických osob, smlouvy o rozdělení či naopak o sloučení spolků, doklady o likvidaci spolku.⁸¹

Za písemnou komunikaci s rejstříkovými soudy, stejně jako za doručení dokumentů podléhajících povinnosti zápisu do Veřejného rejstříku a uložení do Sběrky listin, odpovídá statutární orgán spolku, popřípadě jím na základě plné moci zplnomocněná a pověřená jiná osoba. Návrh na zápis spolku při jeho založení provádí vždy navrhovatel, tedy zakladatelé nebo osoba, která tímto úkonem byla určena na zakládající schůzi organizace.⁸²

Občanský zákoník se věnuje také neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku v § 258 a následujících, přičemž definuje podmínky, za kterých člen nebo zájmová osoba může navrhnout soudu, aby rozhodl o zneplatnění rozhodnutí, která vydal orgán spolku. To platí v případech, kdy rozhodnutí spolku je v rozporu se zákonem, se stanovami a pokud není možné se dovolat u orgánů spolku.⁸³

3.4 Zánik spolku

Jakožto právnické osoby procházejí spolky procesem likvidace. Zánik organizace má tři fáze, a sice zrušení, likvidaci a samotný zánik, který souvisí s výmazem ze spolkového rejstříku.

Zrušení upravuje § 268 zákona č. 89/2012 Sb., přičemž spolek ruší příslušný soud na základě žádosti oprávněné osoby nebo v případě, že je jeho činnost v rozporu s hlavní činností spolku, případné příjmy spolku nejsou využívány na spolkovou činnost, nebo účel vedlejší činnosti není používán k podpoře hlavní činnosti či „*v hospodárném využití spolkového majetku.*“⁸⁴

81 Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, § 66, a), b), c), g).

82 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 226, odst. 2.

83 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 258

84 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 217.

V dalších případech může soud zrušit spolek, pakliže tento vyvíjí zakázanou činnost dle § 145 občanského zákoníku. Na základě tohoto paragrafu je zakázáno zakládat právnické osoby, jejichž účel souvisí s nezákonným jednáním. Především se jedná o porušování a omezování základních práv jiných osob (v otázce národnosti, rasy, víry a podobně) a organizace podporující násilí a nesnášenlivost. Pouze právnická osoba zřízená zákonem může vytvářet ozbrojené složky a být ozbrojená.⁸⁵ Protiprávně jedná rovněž spolek, který nutí jiné osoby ke členství, či naopak brání členství zrušit.⁸⁶

V případě, že hlavní spolek má také pobočný spolek, pak pokud dojde k zániku hlavního spolku, zaniká podle § 230 občanského zákoníku i spolek pobočný. Pouze u sloučení spolků nedochází k likvidaci sloučeného spolku. Hovoří se o zániku bez likvidace.

85 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 145.

86 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 268.

4 Švýcarská právní spolková úprava

Švýcarská právní spolková úprava vychází z podobných principů jako ta česká. Švýcarský model právního systému je inspirací českého systému, a to v případě úpravy spolků a spolkové činnosti.

4.1 Postavení spolku v systému právního řádu

Švýcarské soukromé právo není založeno na dualismu, tedy soukromoprávní normy nejsou rozděleny do dvou skupin, na normy práva občanského a normy práva obchodního (obchodně právní). Tento dualismus platil v České republice do roku 2012, respektive 2014, kdy nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb. Do této doby na našem území platil všeobecný občanský zákoník a český obchodní zákoník. Podobně tomu bylo ve Francii, Německu či Rakousku.⁸⁷

Švýcarský systém soukromého práva tedy představuje monistický systém, který je tvořen dvěma zákony:

- Zivilgesetzbuch (ZGB), občanský zákoník, který byl prvně vydán již v roce 1907.
- Obligationenrecht (OR), obchodní zákoník, občanský zákoník doplňující (pátý) spolkový zákon, který poprvé vyšel roku 1911 a který se věnuje závazkovému právu.⁸⁸

ZGB se věnuje v oblasti soukromého práva právu osob, osob fyzických i právnických, právu rodinnému, věcnému, dědickému.⁸⁹

Používá pojem společnost a sdružení. Společnost v soukromém právu chápe jako sdružení soukromoprávní povahy, která je založena na základě smlouvy, tedy prostřednictvím soukromoprávního aktu. Je založena o svobodné vůli zakládajícími osobami zcela dobrovolně. Sdružení soukromého práva pak představují občanská sdružení, respektive spolky (vereine), tedy sdružení osob s nepodnikatelskými cíli, fungující formou nekomerčních účelů.⁹⁰ Opakem jsou veřejnoprávní korporace, které tvoří osoby veřejného práva (a které neupravuje soukromé právo společností) a představují

87 *Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku*. ESF ČR [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.esfcr.cz/file/8783/.

88 *Obligationenrecht (OR)* [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/de.

89 *Zivilgesetzbuch (ZGB)* [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

90 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 60, odst. 1, 2 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

specifickou právní formu. Do této skupiny korporací se řadí například švýcarské kantony. Stejně tak jsou ze skupiny sdružení soukromého práva vyňaty nadace, ač se řadí společně se spolky mezi typové právnické osoby neziskového sektoru.⁹¹

Sdružení soukromého práva představují hnutí, kluby i svazy. Vychází z práva svobodně se sdružovat. Nejzákladnějším právem je Ústava, která deklaruje základní lidská práva. Česká Ústava právo svobodně se sdružovat deklaruje v článku 20, švýcarská ústava (*Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft*) v článku 23, který zároveň v odstavci druhém potvrzuje každému právo na založení sdružení a členství.⁹²

Z obecného pohledu ve Švýcarsku existuje mnoho forem společností soukromého práva. První skupinu zastupují společnosti s právní subjektivitou, které zákon definuje jako korporace (*körperschatten*). Sem se řadí i spolky registrované a zapsané v obchodním rejstříku. Druhou skupinu představují společnosti, které vlastní právní subjektivitu nemají (*rechtsgemeinschaften*).⁹³

Právnické osoby, které mají právní subjektivitu, a jsou zároveň soukromoprávními korporacemi, jsou obsaženy ve švýcarském občanském zákoníku, v článkách 52 a 53. Jsou registrovány v obchodním rejstříku, vyjma spolků, které nemají komerční účel (v případech, kdy k financování vlastní činnosti neprovozují výdělečnou činnost). Právnické osoby jsou nositeli práv i povinností. Mohou provádět právní úkony, kterými lze zakládat a rušit právní vztahy, stejně jako je upravovat a měnit. Mají všechna práva a povinnosti jiná než ta, která ve své podstatě předpokládají lidské vlastnosti, jako je pohlaví, věk nebo příbuznost.⁹⁴ Spolky, které se zapisují do obchodního rejstříku ze zákona, podléhají běžným účetním povinnostem.

Korporace, které jsou právníckými osobami, a jsou jimi i spolky, mají stanoveny orgány, které jsou určeny zákonem (povinné), nebo jsou definovány ve stanovách (také dobrovolné). Organizace může orgány pojmenovat dle své potřeby.

91 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

92 *Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft* [online]. 18. 04. 1999 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/de.

93 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 60, odst. 1, 2 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

94 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 52, 53 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_53.

Mezi hlavní znaky korporace se ve švýcarském právu řadí možnost změny v členské základně, právní subjektivita v právních vztazích, regulovaná organizační struktura, většinový princip při rozhodování.⁹⁵

Právo sdružovat se, zakládat spolky a být jejich členem je deklarováno ve švýcarské ústavě. V rámci legislativy nižšího řádu se založení spolku, jeho fungování, organizace, členství a další souvislosti řídí především občanským zákoníkem.

Švýcarské právo zakotvuje právní úpravu spolků v občanském zákoníku v části první, která se věnuje právu osob, konkrétně osob právnických. Obecná úprava právnických osob je stanovena v člancích 52–59, konkrétní spolková úprava pak v člancích 60–75.⁹⁶ Kodex závazkového práva (Obligationsrecht) se použije například při likvidaci spolku v rámci článků 582–590, které se věnují likvidaci právnických osob.⁹⁷

Nařízení o obchodním rejstříku (Handelsregisterverordnung) z roku 2007 upravuje zápisy spolků do obchodního rejstříku.⁹⁸ Stanovuje podmínky, za kterých je spolek povinen učinit zápis, definuje náležitosti obsahu informací a dokumentů povinně zapisovaných.

Spolky, respektive sdružení, ve švýcarském právu získávají právní subjektivitu v případě, že je z jejich stanov patrný záměr existence z pozice právnické osoby. Do této skupiny organizací se řadí sdružení s politickým, náboženským, vědeckým, kulturním, charitativním či sociálním účelem, obecně též nekomerčním účelem.⁹⁹ Povinnost zápisu do obchodního rejstříku se týká těch sdružení, která budou vyvíjet a vyvíjí ziskovou činnost, z níž je financován chod organizace.

Spolky jsou sdruženími osob a jsou tedy založeny osobami (z toho důvodu nelze považovat nadace za sdružení, neboť společně s fondy jsou právnickými osobami, ale nikoliv korporacemi, neboť jejich základ je majtkový). Účast a členství v nich je

95 TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003, s. 96. ISBN 80-7201-427-7.

96 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 61 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_61.

97 *Zivilgesetzbuch (ZGB)* [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/de.

98 *Handelsregisterverordnung*, čl. 38. [online]. 07. 10. 2007 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2007/686/de.

99 *Zivilgesetzbuch (ZGB)* [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

vždy dobrovolné. Pravidla pro vstup do spolku a ukončení členství zpravidla upravují stanovy organizace.¹⁰⁰ Organizace vznikají na principu sledování společných zájmů a jejich činnost směřuje k dosahování vytyčených cílů.

4.1.1 Historický vývoj spolků

Neziskový sektor, stejně jako nadační činnost, má ve Švýcarsku bohatou historii. Země je v současnosti sídlem mnoha mezinárodních humanitárních organizací. Počátky dobrovolných sdružení, která nebyla závislá na státních či církevních orgánech, sahají do období osvícenství. V 18. století fungovaly jazykové a literární spolky, které se věnovaly vzdělávací činnosti, ale též spolky učené. Neziskové organizace se věnovaly sociální péči a pomoci potřebným. Ze zájmových spolků vznikaly spolky čtenářské, které podporovaly společné čtení, vlastenecká sdružení zkoumala dějiny země. Větší společnosti byly plně organizované, dodržovaly pravidla týkající se členství, fungování a organizace. V tomto případě se jednalo především o společnosti, jejichž členové byli příslušníky bohaté vyšší třídy. V 19. století se spektrum činností nově vznikajících spolků rozšiřovalo. Fungovaly střelecké, pěvecké, hudební, studentské kluby a katolické spolky, jejichž náplní bylo zprostředkování hodnot katolické církve. Misionářské spolky se věnovaly pomoci potřebným. V roce 1863 byly položeny základy Mezinárodního výboru Červeného kříže. Počet organizací napříč jejich zaměřením vzrostl zejména po roce 1880, což odpovídalo ekonomickému a demografickému vývoji země.¹⁰¹

Na konci století dvacátého bylo v zemi činných okolo 100 000 spolků, ovšem přesný údaj nelze určit, neboť spolky zde nemají povinnost registrace, vyjma povinnosti stanovené zákonem.¹⁰²

4.2 Vznik spolku

Založení spolku je ve švýcarském prostředí nejjednodušší formou založení neziskové organizace, tedy organizace, jejíž účel slouží veřejnému zájmu. Vyžaduje minimální náklady a jeho základy jsou položeny na zakladatelském zápisu a stanovách,

100 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

101 *Vereine. Historisches Lexikon der Schweiz* [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.hls-dhs-dss.ch/de/articles/025745/2014-10-03/.

102 *Vereine. Historisches Lexikon der Schweiz* [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.hls-dhs-dss.ch/de/articles/025745/2014-10-03/.

kteřé obsahují základní údaje dané zákonem. Spolek může vzniknout na základě zakladatelské listiny a existence stanov. Vznik není podmíněn zapsáním do obchodního rejstříku. Švýcarská právní úprava nedefinuje spolek přímo. Jedná se o korporativní právnickou osobu, a tu představuje vždy společenství osob. Nepředepisuje povinné označení ani název.

Hlavní činnost sdružení je nehošpodářské povahy. Tedy spolek nemůže podnikat za účelem zisku a obohacování členů, neboť v tom případě by se dle zákonných norem jednalo již o společnost, což upravuje obchodní zákoník.

Spolek dle této legislativní normy tvoří osoby, tj. členská základna. Členové nemají věcná práva vůči majetku, nýbrž členská práva vůči korporaci, tedy vůči právnické osobě. Členové sdružení ručí za dluhy sdružení pouze tehdy, je-li to stanoveno ve stanovách.

Členové jsou přijímáni na základě vyplněné přihlášky (a případně i zaplacení členského poplatku). Každý člen má stejná hlasovací práva a usnesení jsou přijímána většinou hlasů přítomných členů. Členství není zcizitelné ani dědičné.

Založení sdružení podléhá několika hlavním pravidlům a povinnostem ze strany hlavních aktérů:

- Sdružení musí založit minimálně dvě osoby (ideálně však tři).
- Organizace nemusí disponovat majetkem ani počátečním kapitálem, důležitý je veřejný zájem, tedy ideální účel.
- Založení probíhá v rámci zakladatelské schůze, na které jsou členům představeny stanovy. Tyto stanovy musí být členy přijaty.
- Pořizuje se zápis ze zakladatelské schůze a zakladatelská smlouva.
- Schvalují se stanovy, které musejí mít písemnou podobu.
- Sídlo organizace musí být ve Švýcarsku.
- Zřizuje se bankovní účet, který se registruje u finančního úřadu.¹⁰³

Zároveň se volí orgány sdružení. Pověřená osoba poté zodpovídá za zápis do obchodního rejstříku. Součástí dokumentů, které se zaznamenávají do rejstříku, jsou rovněž stanovy a seznam členů orgánů organizace.¹⁰⁴ Zápis do obchodního

103 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

104 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

rejstříku je povinný pouze při splnění zákonem daných kritérií. V ostatních případech je dobrovolný. Je však výhodné zápis učinit, neboť jím organizace nabývá určitých práv a výhod pro svou budoucí činnost, jako je příjem grantů a dotací.¹⁰⁵

Stanovy musejí být přizpůsobené potřebám vlastního spolku.

Právní minimální obsah stanov spolku představuje pět položek:

- vůle (stanovy musejí vyjadřovat vůli existovat jako spolek);
- účel (stanovy musejí popisovat účel spolku);
- název a sídlo spolku (stanovy musejí určit název a sídlo spolku);
- organizace (stanovy musejí jmenovat orgány spolku);
- prostředky (stanovy musejí obsahovat podstatné údaje o financování plnění účelu, je tedy potřeba stanovit způsob získávání finančních prostředků k naplnění účelu, například prostřednictvím členských příspěvků, darů, provozování vedlejší činnosti apod.).¹⁰⁶

Doporučuje se do stanov uvést sídlo spolku. Dle občanského zákoníku je sídlo právnických osob, pokud jejich stanovy neurčují jinak, v místě, kde se vykonává jejich správa. Je třeba uvést i datum založení spolku. Občanský zákoník to nevyžaduje, ale pokud si chce organizace založit bankovní účet, je to povinností.¹⁰⁷

Na ustavujícím shromáždění se schvalují stanovy a volí se orgány. Následně se vyhotovuje protokol z ustavující schůze, který musí obsahovat povinné údaje, a sice:

- jméno předsedy a zapisovatele ustavující schůze;
- soupis zakládajících členů či přiložená prezenční listina;
- zakladatelské usnesení včetně názvu spolku a účelu spolku;
- schválení stanov;
- informace o volbě představenstva a v případě potřeby i auditora a dalších funkcí.

105 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

106 *Verein gründen: Zu den Anfängen, dem Aufbau und der Organisation*. Dostupné z: www.weka.ch/themen/recht/gesellschaftsrecht/andere-gesellschaftsformen/article/verein-gruenden-zu-den-anfaengen-dem-aufbau-und-der-organisation/.

107 *Verein gründen: Zu den Anfängen, dem Aufbau und der Organisation*. Dostupné z: www.weka.ch/themen/recht/gesellschaftsrecht/andere-gesellschaftsformen/article/verein-gruenden-zu-den-anfaengen-dem-aufbau-und-der-organisation/.

Ustavující schůze však není povinná. Právnícké osoby mohou jednat, jakmile jsou ustanoveny orgány k tomu nezbytné podle zákona a stanov (dle článku 54 občanského zákoníku). V případě spolku je to představenstvo.

Švýcarský občanský zákoník pracuje v rámci spolků s pojmem *účel*, který je stěžejní při zakládání, neboť podobně jako u založení společnosti je také u těchto organizací důležité identifikovat účel spolku. Účel popisuje myšlenku spolku a oblast jeho působnosti a je důvodem, proč spolek vůbec vznikl.

Podle švýcarské právní teorie jsou k založení spolku potřeba pouze dva lidé. K udržení spolku „při životě“ však zakladatelé potřebují angažované členy.

Účel sdružení uvedený ve stanovách lze změnit pouze jednomyslným rozhodnutím všech členů spolku.¹⁰⁸

Ve Švýcarsku existují dvě právní formy neziskové povahy, a sice spolek a nadace, které však, jak již bylo popsáno výše, nejsou oficiálně společností osob. Založení nadace je rovněž mnohem složitější a nákladnější, neboť podléhá existenci notářského zápisu a počátečním kapitálem. Stejně tak zrušení nadace není jednoduše možné, jako je tomu u spolků, o jejichž zrušení rozhoduje členská základna.

Zaměření neziskových organizací je různorodé. Věnují se komunitní práci a sociální oblasti, sportovním a pohybovým aktivitám, uměleckým a kulturním činnostem. Velikost a členská základna je různá dle typu zaměření.¹⁰⁹ Vždy se však jedná v rámci činnosti o neekonomické zájmy, které umožňují existenci spolků, neboť v opačném případě, pokud právnícká osoba sleduje zájem ekonomický, nenaplnuje tzv. ideální účel. Nemůže tudíž mít právní formu spolku, nýbrž podobu jiné, tedy obchodní organizace dle úpravy obchodního zákoníku.¹¹⁰ Pokud spolky vyvíjejí ekonomickou činnost, mohou zisku využít vždy jen pro účel svého poslání a na náklady s vykonáváním činnosti spojené.

108 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 74 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_74.

109 HONSELL, Heinrich, VOGT, Nedim, Peter, GEISER, Thomas, REUSSER, Ruth. *Basler Kommentar OR I OR II ZGB I ZGB II*. Aktualisierungsband Erwachsenenschutzrecht Kombipaket. 4., Auflage. Basel: Helbing, 2012, s. 443. ISBN 978-3-7190-3228-9.

110 HONSELL, Heinrich, VOGT, Nedim, Peter, GEISER, Thomas, REUSSER, Ruth. *Basler Kommentar OR I OR II ZGB I ZGB II*. Aktualisierungsband Erwachsenenschutzrecht Kombipaket. 4., Auflage. Basel: Helbing, 2012, s. 443. ISBN 978-3-7190-3228-9.

Účel spolku lze dle švýcarské spolkové právní úpravy změnit změnou stanov na svolané schůzi, přičemž rozhodnutí je v rukou členů a musí být odůvodněno. Účel však musí vždy směřovat k naplňování účelů stanovených pro tyto organizace.

Účetnictví

Spolky jsou povinny vést evidenci o příjmech a výdajích a o celkové finanční situaci spolku.

Spolky, které za účelem plnění svého účelu provozují podnikatelskou činnost obchodní povahy, jsou povinny zapsat se do obchodního rejstříku a podléhají účetním požadavkům.

Organizace nejsou zdaňovány, pokud plní účel neziskových sdružení, popřípadě jejich kapitál nepřesahuje limit daný jednotlivými kantony, respektive kantonálními finančními úřady.¹¹¹ V případě vyšších zisků organizace je zákonem vyžadován pravidelný audit společnosti.

Pokud ve dvou po sobě jdoucích účetních letech překročí zisky spolku zákonem dané limity, musí organizace nechat hospodaření zkontrolovat auditorem. Konkrétně se vyžaduje v případě, že jsou překročeny dvě z následujících hodnot – celková bilanční suma přesáhne částku 10 milionů franků, tržby dosáhnou více než 20 milionů franků, či pokud má organizace v průměru za rok více než 50 zaměstnanců na plný úvazek.¹¹²

V jednotlivých kantonech platí různé předpisy v otázce provozování živnosti, kdy může být provozována a za jakých podmínek. Obecně platná pravidla jsou však dána.

Například v pohostinství spolek smí provozovat klubovnu, ve které je možné prodávat nápoje i teplá a studená jídla, avšak bez registrace živnosti. Na prostory klubu se rovněž nevztahují přísná nařízení, jako jsou hygienická pravidla a požární ochrana. V klubovně je zpravidla povolen prodej pouze omezeného výběru potravin a otevírací doba bývá omezena na určitý počet dní a hodin v týdnu. Stejně tak prostory klubu

111 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

112 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 69b [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_69.

musejí sloužit převážně ke stravování členů klubu. Aby byl klub uznán jako neziskový a nemusel platit daně, musí jeho činnost sloužit široké veřejnosti, což je například případ sportovních klubů, klubů zaměřených na integraci znevýhodněných osob apod.¹¹³

4.3 Organizace spolku

Stanovy spolku jsou jeho základním řádem. Musejí obsahovat účel založení, tedy vlastní vztah spolku k sociální přidané hodnotě v regionu či k životnímu prostředí, kultuře, zdraví, sportu.¹¹⁴ Organizace tohoto typu vznikají vždy z určitého popudu, potřeby změny, zlepšení, nápravy, pomoci. Z obecných záležitostí je potřeba, aby jméno spolku bylo odlišné od stávajících, aby nebylo zavádějící a v rozporu s veřejnými zájmy. To platí především u organizací podléhajících povinnosti zápisu do obchodního rejstříku (a také v případě dobrovolného zápisu). Tyto požadavky stanovuje nařízení o obchodním rejstříku (*Handelsregisterverordnung*).¹¹⁵

Stanovy dále musejí obsahovat informace o pořizování prostředků k plnění účelu. Organizace může vybírat členské příspěvky, z nichž jsou placeny náklady na činnost, nebo provozují výdělečnou činnost, přičemž zisk musí být investován výlučně do provozu a činnosti organizace. Nemusí však zvolit ani jednu z těchto možností, což je běžné u malých spolků, které fungují v rámci menších komunit. Pokud činnost organizace nevyvíjí, nepodléhá zápisu do obchodního rejstříku, ovšem ani nenabývá právní subjektivity (zákon hovoří o tzv. jednoduchých partnerstvích).¹¹⁶

Dle forem zisku se poté odvíjí také daňová povinnost. Dále je nezbytně nutné stanovení podmínek pro členství, tedy zda organizace bude vybírat členské příspěvky a v jakých intervalech, jakým způsobem členství nabývá platnosti, jakým způsobem je možné jeho zrušení.¹¹⁷

113 *Vereinsrecht (Schweiz)* [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: [de.wikipedia.org/wiki/Vereinsrecht_\(Schweiz\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Vereinsrecht_(Schweiz)).

114 HONSELL, Heinrich, VOGT, Nedim, Peter, GEISER, Thomas, REUSSER, Ruth. *Basler Kommentar OR I OR II ZGB I ZGB II*. Aktualisierungsband Erwachsenenschutzrecht Kombipaket. 4., Auflage. Basel: Helbing, 2012, s. 443. ISBN 978-3-7190-3228-9.

115 *Handelsregisterverordnung*, čl. 38. [online]. 07. 10. 2007 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2007/686/de.

116 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 66 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_63.

117 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

4.3.1 Historický vývoj spolků

Organizace a orgány spolků, jejich volbu, fungování, pravomoci a povinnosti definuje část B, článek 64 a následující občanského zákoníku.

Orgány spolku musejí být jasně pojmenovány. Švýcarské právo definuje dva základní orgány, které jsou povinné pro fungování¹¹⁸:

- valnou hromadu;
- výbor.

Zákonodárny a nejvyšší orgán představuje valná hromada, výkonný řídicí orgán výbor. V určitých případech je vyžadován externí auditor.

Ve stanovách musejí být jasně definovány kompetence a povinnosti orgánů, tedy kdo volí a odvolává orgány, jaké je jejich volební období, za jakých podmínek mohou jednat jménem spolku, jaká je jejich rozhodovací pravomoc.

Valná hromada

Valná hromada jakožto nejvyšší orgán rozhoduje o přijetí a vyloučení členů, jmenuje výbor, má rozhodovací pravomoc ve všech záležitostech, které nejsou vyhrazeny jiným orgánům sdružení definovaných zákonem či zanesených ve stanovách organizace. Svolává ji výbor v souladu s pravidly definovanými vlastními stanovami organizace (a rovněž pokud to vyžaduje zákon), nebo v případě, kdy o svolání požádá minimálně pětina členské základny. Dohlíží na činnost ostatních orgánů a může je kdykoliv odvolat, pokud je odvolání řádně odůvodněno.

Valná hromada rovněž přijímá usnesení (pisemný souhlas všech členů s návrhem je ekvivalentem usnesení valné hromady). Usnesení vyžadují většinu hlasů přítomných členů. K záležitostem, u nichž nebylo vydáno řádné oznámení, lze přijmout usnesení jen tehdy, pokud to stanovy výslovně povolují. Všichni členové mají na valné hromadě stejná hlasovací práva. Každý člen je ze zákona vyloučen z hlasování o jakémkoliv řešení, které se týká záležitostí mezi ním, jeho manželkou/manželem nebo přímým příbuzným na jedné straně a sdružením na straně druhé.¹¹⁹

118 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

119 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 64–67 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_64.

Výbor

Jak by mělo být definováno ve stanovách a jak stanoví zákon, výbor je oprávněn a povinen řídit a zastupovat sdružení. Dohlíží na hospodářskou stránku činnosti organizace, na účetní knihy a kontroluje řádné plnění účetních povinností v souladu se zákonem, který se právní úpravě účetnictví právnických osob věnuje.¹²⁰

Pokud jsou ve dvou po sobě následujících hospodářských letech překročeny příjmy dle podmínek daných zákonem, musí sdružení předložit své účty úplnému auditu. Audit provádí externí auditor. To platí, pokud sdružení překročí celková aktiva ve výši 10 milionů švýcarských franků (CHF), nebo je jeho obrat v minimální výši 20 milionů švýcarských franků, či průměrný počet zaměstnanců na plný úvazek překročil hranici padesáti zaměstnanců. Ve všech ostatních případech mohou stanovy a valná hromada učinit taková auditorská opatření, která považují za vhodná.¹²¹

Základem organizace jsou její **členové** (členská základna). Ti mohou být přijímáni kdykoliv za podmínek uvedených ve stanovách.

Členství je dobrovolné, přičemž členové jsou si rovni a nemají nárok na případný zisk organizace. Pravidla fungování, členství, působnost orgánů a další specifika jsou písemně sepsány ve stanovách.

Vstup do organizace je zcela dobrovolný, jakožto i ukončení členství. Všichni členové mají zákonné právo odstoupit s šestiměsíční výpovědní lhůtou, která skončí na konci kalendářního roku, nebo, je-li stanoveno správní období, na konci tohoto období. Členství ve spolku není přenosné ani dědičné.

Stanovy mohou stanovit důvody, pro které může být člen vyloučen, ale k vyloučení může také dojít bez udání důvodů. V takových případech nelze vyloučení zpochybnit na základě důvodu. Členové, kteří odstoupí nebo jsou vyloučeni, nemají nárok na majetek spolku.¹²²

Evidenci členské základy zákon nepožaduje, stejně tak jako přihlášku v písemné formě. Samotná evidence má však svou důležitost při hlasování a volbách. Žádost o ukončení členství naopak písemnou podobu mít musí.

120 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 68 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_68.

121 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 69b [online]. [cit. 2021-09-16]. www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_69_b.

122 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 70–75 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_70.

4.4 Zánik spolku

Pravidla pro zánik spolku je stanoven v člancích 76–78 občanského zákoníku. Organizaci lze usnesením spolku kdykoli zrušit. Je-li spolek v platební neschopnosti nebo nelze-li podle stanov již ustanovit řídicí orgán, může spolek zrušit soud. K zániku dochází ze zákona, je-li sdružení v úpadku. Spolek lze také právně zrušit, je-li účel spolku nezákonný nebo nemorální.

Je-li spolek zapsán do obchodního rejstříku, musí dle článku 79 občanského zákoníku orgán spolku nebo soud (dle toho, na jakém základě je rušen) informovat obchodní rejstřík o zrušení tak, aby byl zápis vymazán.¹²³

123 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 79 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_79.

5 Komparace české a švýcarské právní úpravy spolků

Mezi prameny českého spolkového práva patří Listina základních práv a svobod a Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Spolky jako takové český právní řád upravuje v novém občanském zákoníku z hlediska soukromého práva. V oblasti veřejného práva na spolky se řídí zákonem č. 304/2013 Sb., tedy rejstříkovým zákonem, neboť z pozice právnické osoby mají spolky povinnost k zápisu do veřejného rejstříku, v tomto případě do rejstříku spolkového. Z hlediska veřejnoprávního se na spolky vztahují také správní a účetní legislativní normy, například zákon č. 563/1999 Sb., o účetnictví, nebo zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. Švýcarské spolkové právo čerpá z totožných pramenů legislativní povahy.

Švýcarsko neuzívá dualistický systém soukromého práva, jako je tomu u nás, nýbrž systém monistický, který tvoří dva zákony občanský zákoník a obchodní zákoník, kdy první upravuje právo osob, právo rodinné a dědické, druhý pak normy závazkového práva, smluvní vztahy, obchodní společnosti, družstva (obchodní právo jako součást obligačního práva, které je součástí práva soukromého, představuje odlišný systém od toho našeho).

Švýcarská i česká právní norma definuje korporaci, přičemž spolky v obou zemích jsou řazeny mezi korporace. Dle švýcarského práva mohou soukromoprávní korporace měnit i rušit právní vztahy. Jsou nositelem práv i právní subjektivity. Nemají práva věcná, nýbrž členská (ručení je zároveň možné organizací, nikoliv členy). Mohou měnit členskou základnu a jsou založeny na většinovém rozhodovacím principu. Korporacemi však nejsou nadace a fondy, neboť jsou založeny na existenci majetkového základu.¹²⁴

Švýcarská právní úprava spolků inspirovala české tvůrce při rekodifikaci občanského práva a implementaci soukromého práva do nového občanského zákoníku. Inspirace švýcarským modelem je patrná rovněž u práva spolkového. Přesto však jsou jednotlivé odlišnosti patrné. Úprava česká je propracovanější, tedy spolkům věnuje větší pozornost než švýcarská, která je však z pohledu zakladatele organizace mnohem jednodušší. Podobnost je patrná také v organizační struktuře.

Úprava spolků ve vybraných zemích vychází z jejich demokratických principů. Charakter obou z nich je založen na respektování svobody sdružování. Právo sdružovat se je deklarováno v ústavě, stejně tak jako právo zakládat spolky. Právní úpravy nižšího řádu pak stanovují podmínky pro vznik a fungování organizací s účelem naplňování veřejných zájmů.

124 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

V obou zemích spolkové právo upravuje především občanský zákoník. Spolky jsou právními osobami a zároveň korporacemi. Spolek jakožto korporace je v našem prostředí jedinou v novém občanském zákoníku upravenou korporací.

Korporace (NOZ)					
Akciová společnost	Společnost s ručením omezením	Komanditní společnost	Veřejná obchodní společnost	Družstvo	Spolek
Körperschaften (ZGB)					
Aktien-gesellschaft	Gesell-schaft mit beschränk-ter Haftung	Kommandit-aktiengesell-schaft	—	Genossen-schaft	Verein

Tabulka 1: *Formy právnických osob, respektive forem společností*^{125, 126}

Zásadní rozdíl české a švýcarské úpravy je patrný již u samotného **založení spolku**.

Dle švýcarského občanského zákoníku spolky s politickým, náboženským, vědeckým, kulturním, charitativním, společenským nebo jiným nekomerčním účelem nabývají právní subjektivity, jakmile z jejich stanov vyplývá jejich úmysl být právníkou osobou.¹²⁷ Tedy spolek, který není primárně zaměřen na hospodářskou činnost, nabývá právní způsobilosti, jakmile ustavující shromáždění vypracuje a přijme písemné stanovy (sdružení bez právní subjektivity se nazývají jednoduchá společenství).¹²⁸ Stanovami si spolek dává základní řád. Tvoří vnitřní zákon, který musí členové a představenstvo dodržovat.

Stanovy musejí schválit členové na ustavující schůzi. Každou změnu musí schválit také valná hromada. Stanovy musejí být k dispozici v písemné podobě v místě setkávání, tedy klasicky v sídle. Registrován v rejstříku musí být spolek jen v případě, že hodlá provozovat obchodní činnost při naplňování svých cílů. K zápisu do obchodního rejstříku je potřeba doložit stanovy a seznam členů orgánu organizace, konkrétně řídicího výboru. Založení nevyžaduje žádné správní poplatky. Základní povinností je vypracování

125 Zákon č. 89/2021 Sb., § 210

126 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 60 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

127 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 60 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_60.

128 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

vání stanov a ustanovení orgánů. Pokud byly přijaty stanovy spolku a bylo jmenováno představenstvo, je spolek oprávněn zapsat se do obchodního rejstříku. Hospodářská činnost je povolena pouze jako vedlejší činnost vedoucí k dosažení ideálního účelu.¹²⁹

Také v České republice, ač proces založení se jeví jako složitější, může spolek založit téměř kdokoli a s jakýmkoliv účelem, který není v rozporu se zákonem. V českém pojetí spolkového práva se mezi spolky neřadí organizace veřejnoprávního charakteru, jako jsou například profesní komory.

Spolek se registruje, respektive se zapisuje do veřejného rejstříku vždy. Standardizovaný formulář Ministerstva vnitra se vyplňuje a odesílá online do systému – jedná se o tzv. Inteligentní formulář¹³⁰ – a následně vytištěný s ostatními náležitostmi, jako jsou stanovy, seznam zakládajících členů a jejich prohlášení a souhlas se zveřejněním, zasílá rejstříkovému soudu příslušnému dle kraje, v němž spolek sídlí. V této souvislosti jsou důležité dvě právní normy, a sice zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, a zákon č. 323/2013. Sb., o náležitostech formulářů na podávání návrhů na zápis, změnu nebo výmaz údajů do veřejného rejstříku. Pokud osoba oprávněná jednat jménem spolku a určená k vyřízení administrativních úkonů spojených se založením spolku disponuje uznávaným elektronickým podpisem, může dokumenty elektronickou formou odesílat do Sbírk listin.¹³¹

Podoba stanov je poměrně volná, což platí i pro švýcarské spolky, ovšem v obou zemích musí splňovat určité základní povinnosti. Stanovy upravují v obou zemích vnitřní poměry a organizaci. Ty jsou v určitých, a sice obligatorních náležitostech odlišné, ovšem základ mají společný.

>>>>

129 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 217.

130 Podání do veřejného rejstříku. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. ©Ministerstvo spravedlnosti ČR [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

131 Podání do veřejného rejstříku. Veřejný rejstřík a Sbírka listin [online]. ©Ministerstvo spravedlnosti ČR [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/podani>

Česká republika	Švýcarsko
Název a sídlo spolku, účel spolku, práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat, určení statutárního orgánu.	Název a sídlo spolku, účel spolku, orgány spolku, způsob získávání finančních prostředků, úprava členství.

Tabulka 2: *Minimální právní obsah stanov*^{132, 133}

V českém právu mohou spolky založit minimálně tři osoby dle § 214 občanského zákoníku, ve švýcarském stačí dva, ovšem v praxi se minimální počet tří zakládajících členů doporučuje.

Spolkové právo obou zemí zahrnuje **zánik spolků**. Dle českého občanského zákoníku může být spolek zrušen na žádost osoby, která je oprávněna spolek zrušit a zrušení je v jejím zájmu. Spolek může zrušit také soud z vlastní vůle, pokud je jeho jednání v rozporu se zákonem. Spolek zaniká s likvidací nebo bez likvidace. Ve většině případů však zaniká s likvidací.

V rámci spolkové úpravy řeší dílčí části likvidace občanský zákoník v § 269–273. Ostatní náležitosti platí v rámci obecné úpravy právnických osob. Likvidátora povolává orgán spolku v případě dobrovolného zrušení, eventuálně v opačném případě jej určuje soud, který v nutných případech může likvidátorem zvolit člena statutárního orgánu. Spolek pak prochází procesem likvidace a zaniká výmazem ze spolkového rejstříku. Bez likvidace zaniká pouze spolek, který je sloučen se spolkem jiným. Členství i majetek se převádí na nástupnický spolek.

Švýcarský občanský zákoník v člancích 76–78 stanoví pravidla pro zánik spolku. Ten je možný na základě vlastního usnesení nebo soudně za určitých podmínek, konkrétně v případech, kdy není možné ustanovit řídicí orgán spolku, nebo v případech úpadku organizace. Tak jako v českém právu, i ve švýcarském může soud zrušit spolek, pokud je jeho účel nezákonný či nemorální.

Orgán spolku, popřípadě soud (dle způsobu zrušení) musí informovat rejstřík o zániku organizace, načež dojde k jejímu vymazání.

132 Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, § 2018

133 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

Se spolky je spjat pojem *zásada spolkové autonomie*¹³⁴, která vychází ze soukromoprávního postavení spolků a na základě které je svobodnou vůlí organizace rozhodovat o tom, jakou formu bude mít organizace spolku, které orgány budou vykonávat nejvyšší a řídicí funkci, za jakých podmínek bude organizace přijímat nové členy a podobně. Stejně tak zakládající členové rozhodují o podobě spolku, jeho názvu, účelu. Vůle jednotlivce však ustupuje, neboť je nutná dohoda mezi více jednotlivci. Pouze při ukončení členství, které upravuje rovněž občanský zákoník, rozhodují členové jako jednotlivci, individuálně a samostatně. Hovoří se též o zásadě spolkové samosprávy.¹³⁵

5.1 Komparace organizace a orgánů spolků

Diplomová práce se zaměřovala především na **organizaci a orgány spolku**. Jelikož se Česká republika při rekodifikaci občanskoprávní a soukromoprávní úpravy inspirovala úpravou švýcarskou, lze napříč celou spolkovou úpravou vysledovat podobnosti obou úprav. Ovšem stejně tak jsou patrné rozdíly v dílčích pojetích spolkového práva.

Organizace a orgány spolku patří k nejzásadnějším bodům spolkového práva. V této oblasti jsou patrné podobnosti v rámci stanovení povinných orgánů spolku, jejich kompetence, práv a povinností. Orgán nejvyšší a orgán statutární jsou povinnými v obou úpravách.

	NOZ	ZGB
Nejvyšší orgán	Členská schůze	Valná hromada
Statutární orgán	Předseda/výbor	Výbor

Tabulka 3: Orgány spolku^{136, 137}

V českém spolkovém právu je organizace spolku založena na několika základních bodech. Zákonem jsou stanoveny dva povinné orgány spolku – orgán statutární a orgán nejvyšší, přičemž ve stanovách mohou být pojmenovány různě. Nejvyšší orgán je určen stanovami, ovšem zpravidla je jím členská schůze. Statutární orgán může být kolektivní, pak se hovoří o výboru, nebo jednočlenný, individuální, který reprezentuje předseda. Členy statutárního orgánu odvolává orgán nejvyšší. Zákon však umožňuje,

134 Celkem 19 zásad spolkového práva, do nichž se řadí také zásada autonomie spolku, popsal prof. Telec v *Zásadách spolkového práva* v roce 2013.

135 TELEEC, Ivo. *Zásady nového spolkového práva*. Právní rozhledy, 2013, s. 763. ISSN 1210-6410.

136 Zákon č. 89/2012 Sb., § 243.

137 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

aby statutární orgán byl zároveň orgánem nejvyšším, pokud je takto stanoven ve stanovách. Dalšími, nepovinnými, orgány jsou kontrolní komise a rozhodčí komise. Ty jsou voleny individuálně dle potřeby, velikosti a účelu organizace.

V rámci švýcarské spolkové úpravy jsou rovněž povinny dva orgány, a sice valné shromáždění a výbor, tedy orgány kolektivní. Valnou hromadu lze přiřadit k našemu nejvyššímu orgánu, který – neurčí-li stanovy jinak – zpravidla představuje členská schůze. Je svolávána výborem obdobně, jako u nás nejvyšší orgán svolává statutární orgán. Výbor rovněž zastupuje spolek navenek. Nepovinnou, respektive za určitých podmínek povinnou, je funkce auditora. Tato povinnost platí u spolků registrovaných v rejstříku, tedy u organizací, které vyvíjí hospodářskou výrobní činnost, dosahují určité hodnoty obrátu, výše zisků, či mají určitý počet zaměstnanců zaměstnaných na plný úvazek.¹³⁸

Členové spolku udržují spolek při životě. Jejich angažovanost dělá spolek spolkem.

Členství ve spolku v obou zemích nevzniká konkludentně, nýbrž na základě souhlasu uchazeče o členství. Členem se uchazeč může stát z pozice zakládajícího člena, nebo může do již založené organizace vstoupit na základě podané přihlášky a po schválení orgánem spolku.

Každý člen může ze zákona odstoupit ke konci kalendářního roku. Je-li ve stanovách stanovena správní lhůta, lze odstoupení z funkce provést uplynutím této lhůty.¹³⁹

Článek 71 švýcarského občanského zákoníku stanoví, že sdružení může od členů požadovat příspěvky, ale pouze pokud tak stanoví stanovy. Výše příspěvků nemusí být určena ve stanovách. To může v závislosti na situaci určit i valná hromada. Podobně je tomu u nás. Kluby založené na velkém počtu členů, zejména sportovní kluby a celorepublikové zájmové organizace vybírají členské příspěvky, menší dobrovolnické skupiny zpravidla nikoliv.

138 *Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz?* [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.vereinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

139 *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, čl. 70, 72 [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/24/233_245_233/en#art_70.

6 Závěr

Počátky spolkové činnosti mají přímou souvislost s formováním občanské společnosti. Spolková tradice České republiky a Švýcarska (a také Německa a Rakouska) vychází z podobných základů, „z proměny vztahů mezi panovníkem a šlechtou a šlechtou a buržoazií“.¹⁴⁰ Počátky se formují v osvěcenské době a zvláště v druhé polovině 19. století jsou hojně zakládány organizace širokého spektra zaměření.¹⁴¹

Na našem území bylo z historického hlediska pro spolkovou činnost významné 19. století, ve Švýcarsku již století osmnácté. Vznikaly spolky zájmové, vědecké, vzdělávací, osvětové, ale též spolky ryze neziskového a dobročinného charakteru.

Spolky v dnešním pojetí se mohou věnovat politickému, náboženskému, vědeckému, uměleckému, charitativnímu, společenskému nebo jinému neekonomickému úkolu. Jsou tedy neziskovými či nevládními organizacemi, které jsou na jednu stranu právníckými osobami, na straně druhé se na ně vztahuje zvláštní právní úprava. Zákonná ustanovení spolkového práva mají zásadně dispozitivní charakter.

Spolek je univerzálním označením pro skupinu osob, které mají společný zájem a jejichž činnost vede k naplňování tohoto společného zájmu.

Pro spolky je specifická právní charakteristika, vymezená „především jejich povahou, vyjadřující ústavní spolčovací právo, a lze na ně nahlížet jako na osobní nekapitálové společnosti. Zásadní je jejich neziskovost, členský princip s dobrovolným členstvím a zásadní otevřeností členství.“¹⁴²

Z právního hlediska nejsou spolky ve Švýcarsku zařazeny do práva obchodního (a obchodních společností), ale upravuje je občanský zákoník v rámci osobního práva. Nicméně stejně jako jiné právnícké osoby mají i tyto způsobilost právně jednat a nabývat pro sebe práva a povinnosti (na základě článků 53 a 54 švýcarského občanského zákoníku). Také v České republice je toto právo spolků obsaženo v občanském zákoníku.

140 BAČUVČÍK, Radim. *Marketing neziskových organizací*. VeRBuM, 2012, s. 59–60. ISBN 978-80-87500-01-9.

141 BAČUVČÍK, Radim. *Marketing neziskových organizací*. VeRBuM, 2012, s. 59–60. ISBN 978-80-87500-01-9.

142 HURDÍK, Jan et al. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-495-4.

Dle českého občanského zákoníku je spolek korporací soukromého práva. Spolek je subjektem fiktivním (vychází z teorie fikce) a jakožto právnická osoba musí jednat v zastoupení. Tuto funkci zpravidla zastává statutární orgán. Korporací soukromoprávní je rovněž spolek v pojetí švýcarského spolkového práva.

Hlavním společným znakem spolků jakožto nevládních či neziskových organizací je odlišnost od klasických obchodních společností. Hlavní činnost spolků nemůže být výdělečná, nýbrž směřuje k naplňování účelu daného stanovami.

Spolky ve Švýcarsku jsou zakládány tak jako u nás zejména pro vlastní účely aktérů a skupin (zájmové, sportovní, kulturní), tak i jako neziskové dobročinné organizace a organizace občanské. Právním základem pro spolky je švýcarský občanský zákoník, který stanovuje základní práva a povinnosti v čl. 60 a následujících.

Spolky se řadí do tzv. nevládního, neziskového sektoru, ač tento termín není přesný. Mohou být ekonomicky činné a ziskové, ovšem zisk může být vynaložen pouze na činnost související s hlavní náplní spolku, nikoli k obohacení členů samotných. Hodlá-li sdružení provozovat obchodní činnost, musí být však zapsáno do obchodního rejstříku (*Handelsregisterverordnung*).

Založení spolku ve Švýcarsku je velmi rychlé a jednoduché. Administrativní náročnost je ve Švýcarsku mnohem menší než v České republice. Podle švýcarského spolkového práva jsou k založení potřeba písemné stanov, které musí být předloženy zakládajícím členům na ustavující schůzi. Jakmile je rozhodnuto o jejich přijetí, sdružení existuje. Dle zákona přitom mohou organizaci založit již dva zakládající členové.

Svoboda sdružování je dána švýcarskou ústavou. Navíc autonomie spolků, která umožňuje vytváření stanov a existenci spolku bez oficiálního schválení je důvodem velkého počtu těchto organizací. Každá osoba má právo zakládat sdružení, či se v nich účastnit. Na druhou stranu nikdo nesmí být nucen ke vstupu do sdružení nebo k němu patřit. Spolky ve Švýcarsku navíc nemají registrační povinnost. Ze statistického hlediska tak nelze určit jejich přesný počet. Navíc zde existuje velké množství neformálních skupin.¹⁴³ Spolky působí jako právnická osoba svým jménem a s vlastním účtem a členové tedy nejsou odpovědní osobně.

Také v České republice si spolky zakládají účty pro právnické osoby, respektive účty pro neziskové organizace, které nabízejí téměř všechny bankovní instituty u nás

143 WAGNER, Antonin. *Der Nonprofit Sektor in der Schweiz*. In *Handbuch der Nonprofit-Organisation: Strukturen und Management*. Stuttgart: Schäffer-Poeschel, 2007, s. 40–54. ISBN 3-7910-2539-2Gb.ca.

za zvýhodněných podmínek. Spolek dle české právní úpravy mohou založit minimálně tři zakládající členové, kteří se zapisují do spolkového rejstříku. Spolky se sídlem v České republice mají bezvýhradní povinnost registrace ve spolkovém rejstříku a zveřejnění základních dokumentů, jako jsou například stanovy a zápis z ustavující schůze. Zároveň se určuje osoba oprávněná jednat jménem spolku. Tou se zpravidla stává/stávají členové statutárního orgánu. Tyto záležitosti určují stanovy a odvíjí se od velikosti a zaměření spolku.

V obou systémech platí, že členové mohou být přijímáni kdykoliv za podmínek určených ve stanovách. Členství vždy funguje na dobrovolné bázi. Může však být podmíněno splněním určitých podmínek stanovených ze strany spolku.

Jak již bylo popsáno v komparaci, členové spolku tvoří základ organizace a orgány spolku. Členská základna je zpravidla, pokud stanovy neurčí jinak, nejvyšším orgánem, volený předseda či výbor orgánem řídicím, který jedná jménem spolku a reprezentuje jej navenek. Další orgány spolku se volí či nikoli v závislosti na mnoha dalších aspektech, které již byly zmíněny. Řadí se mezi orgány nepovinné či orgány povinné za určitých podmínek.

Tématem předložené práce bylo seznámení s problematikou právní úpravy spolků v českém a švýcarském právu v oblasti organizace a orgánů spolků, přičemž byly zhodnoceny základní rozdíly soukromého a obchodního práva v širším kontextu spolkového práva.

První část se věnovala základním teoretickým východiskům. Byla nastíněna občanská společnost, pro kterou je typické sdružování neformálního charakteru, a její vývoj. S občanskou společností souvisí také vývoj spolkového práva a práva sdružovacího. Pro účely této práce bylo důležité a podstatné spolkové právo v jeho soukromoprávní poloze. Základním aspektem se tak stala rekodifikace občanského práva v České republice inspirována právem švýcarským. Nová úprava občanského zákoníku přinesla změnu soukromého práva. Byl zrušen zákon o sdružování občanů, neboť nově občanský zákoník zavedl pojem spolek, který se v naší právní úpravě dříve vyskytoval až do poloviny 20. století. Spolek byl zároveň definován jako korporace a právnická osoba.

Druhá kapitola práce se zabývala české právní spolkové úpravě, zásadám spolkového práva, hlavním znakům spolků a jejich postavení v systému právního řádu. Podstatná část byla věnována organizaci a orgánům spolku, jak je definuje nový občanský zákoník, přičemž byly doplněny poznatky z praxe.

Následující kapitola v podobném rozsahu popisovala švýcarské soukromé, tedy spolkové právo, jehož úpravě se rovněž jako u nás věnuje občanský zákoník. Spolky dle švýcarského práva získávají právní subjektivitu již v případě, že je z jejich stanov patrná existence právnické osoby.

Kapitola čtvrtá se zaměřila na komparaci spolkové úpravy obou zemí, zejména pak v otázce orgánů a samotné organizace spolků, přičemž podstatnou pro fungování spolku je členská základna, z níž vychází nejvyšší orgán spolku v podobě členské schůze a valného shromáždění.

Poslední kapitola nabídla shrnutí základních poznatků.

Mezi základní prameny použité v práci patřily občanské zákoníky obou zemí, tedy zákon č. 89/2012 Sb. a švýcarský Zivilgesetzbuch. Dále pak legislativní normy související se vznikem a organizací spolků, jako je zákon o daních z příjmů právnických osob, zákon o účetnictví, zákon o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, na švýcarské straně pak nařízení o obchodním rejstříku. Nutno však podotknout, že platná úprava spolkového švýcarského práva je pojata mnohem komplexněji než úprava česká.

Závěrem lze říci, že vnitřní organizace spolku v obou zemích je ve velké míře ponechána v jejich rukou (dle zásady autonomie). Vnitřní poměry a organizaci upravují statuty. Ty jsou v určitých obligatorních náležitostech odlišné, ovšem základ mají společný, a to i v otázce orgánů.

8 Seznam zdrojů

8.1 Knižní zdroje

BAČUVČÍK, Radim. *Marketing neziskových organizací*. VeRBuM, 2012. ISBN 978-80-87500-01-9.

CÍSAŘ, Ondřej. *Politický aktivismus v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. ISBN 978-80-7325-168-0.

HONSELL, Heinrich, VOGT, Nedim Peter, GEISER, Thomas, REUSSER, Ruth. *Basler Kommentar OR I OR II ZGB I ZGB II*. Aktualisierungsband Erwachsenenschutzrecht Kombipaket. 4., Auflage. Basel: Helbing, 2012. ISBN 978-3-7190-3228-9.

HURDÍK, Jan. *Problémy nadačního práva*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1994, 142 s. ISBN 80-210-1015-0.

HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby – realita nebo fikce?* Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví, Praha: Beck, 1999, roč. 7, č. 3, s. 125–127. ISSN 1210-6410.

HURDÍK, Jan. *Právnícké osoby a jejich typologie*. Praha: C.H. Beck, 2009, xi, 108 s. Beckova edice Právní instituty. ISBN 978-80-7400-168-0.

HURDÍK, Jan et al. *Občanské právo hmotné: obecná část, absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-495-4.

Kolektiv autorů. *Sdružovací právo*. Praha: ČMKOS, 2017. ISBN 978-80-86809-67-0.

KOPECKÝ, Petr, MUDDE, Cas, (eds.). *Uncivil society?: Contentious politics in post-communist Europe*. London: Routledge, 2003. ISBN 978-0-415-26585-0.

MALÝ, Karel et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Vyd. 2. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. Dvacátý pátý díl. Praha: Paseka; Argo, 2001. ISBN 80-7185-439-5.

RAKUŠANOVÁ, Petra, STAŠKOVÁ, Barbora. *Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-22-1.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, ve Švýcarsku a v Nizozemí*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. Spisy Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 275. ISBN 80-210-3453-X.

RONOVSKÁ, Kateřina et al. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-020-8.

SCHELLE, Karel et al. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-203-5.

- SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. Ostrava: KEY Publishing s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7418-067-5.
- SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka et al. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-445-2.
- ŠAMALÍK, František. *Občanská společnost v moderním státě*. Brno: Doplněk, 1995. ISBN 80-85765-45-4.
- TELEC, Ivo. *Spolkové právo*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-194-6.
- TELEC, Ivo. *Zásady nového spolkového práva*. Právní rozhledy. 2013, roč. 21, č. 22, s. 763–766. ISSN 1210-6410.
- TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-427-7.
- URBAN, Otto. *Česká společnost 1848–1918*. Praha: Svoboda, 1982. ISBN 25-123-82.
- WAGNER, Antonin. *Der Nonprofit Sektor in der Schweiz*. In Handbuch der Nonprofit-Organisation: Strukturen und Management. 4. Aufl. Stuttgart: Schäffer-Poeschel, 2007. ISBN 3-7910-2539-2Gb.ca.

8.2 Internetové zdroje

- Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft* [online]. 18. 04. 1999 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/de.
- DADUOVÁ, Martina. a HORÁK, Ondřej. *Nové dědické právo a meziválečná rekodifikace*. Notářská komora České republiky [online]. 22. 02. 2016 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_257-nove-dedicke-pravo-a-mezivalecna-rekodifikace.
- Rekodifikace soukromého práva*. Demonía Informační Servis [online]. DIS 11/2013 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.demonia.cz/casopis2013/cas1113n.htm.
- Frank Bold [online]. ©2005–2021 [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/spolky/fungovani-spolku/rada/jak-jedna-spolek-navenek.
- Důvodová zpráva k občanskému zákoníku*. Nový občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. 2014 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

OTTO, Jan. *Ottův slovník naučný*. Čtrnáctý díl. Praha: J. Otto, 1899, s. 854–855. [cit. 2021-08-26]. Dostupné z: <http://archive.org/stream/ottvslovnknauni42ottogoog#page/n881/mode/2up>.

Spolky a jejich postavení dle nového Občanského zákoníku. ESF ČR [online]. [cit. 2021-09-16]. Dostupné z: www.esfcr.cz/file/8783/.

Veřejný rejstřík a Sběrka Listin [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné na: <https://or.justice.cz>.

Vereine. Historisches Lexikon der Schweiz [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.hls-dhs-dss.ch/de/articles/025745/2014-10-03/.

Verein gründen: Zu den Anfängen, dem Aufbau und der Organisation. Dostupné z: www.weka.ch/themen/recht/gesellschaftsrecht/andere-gesellschaftsformen/article/verein-gruenden-zu-den-anfaengen-dem-aufbau-und-der-organisation/.

Vereinsrecht (Schweiz) [online]. [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: [https://de.wikipedia.org/wiki/Vereinsrecht_\(Schweiz\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Vereinsrecht_(Schweiz)).

Wie gründe ich einen Verein in der Schweiz? [online]. ©2021 [cit. 2021-09-15]. Dostupné z: www.veroinsplaner.at/c/verein-gruenden-in-der-sch.

8.3 Judikatura

Císařský patent č. 253/1852 ř. z., o spolcích.

Handelsregisterverordnung (Schweiz).

Ústavní zákon č. 2/1993. Listina základních práv a svobod, čl. 18, 19, 20, 25, 27.

Swiss Code of Obligations (Obligationenrecht).

Všeobecná deklaráce lidských práv, 1948.

Zákon č. 106/1867 z. ř., o právu spolčovacím.

Zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromáždění.

Zákon č. 40/1964 Sb. občanský zákoník.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Zákon č. 89/2012, Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob.

Swiss Civil Code (Schweizerisches Zivilgesetzbuch).

9 Ostatní seznamy

9.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Formy právnických osob, respektive forem společností	48
Tabulka 2: Minimální právní obsah stanov	50
Tabulka 3: Orgány spolku	51

9.2 Seznam příloh

Příloha A: Vzorové stanovy spolku dle české úpravy	i
Příloha B: Vzorové stanovy spolku dle švýcarské úpravy	v

Čl. 1 Základní ustanovení

Spolek s názvem „XY, z. s.“ (dále jen „spolek“) je samosprávný, dobrovolný, nevládní svazek členů se sídlem Spolková 111, Praha 1.

Čl. 2 Účel

Účelem spolku je poskytování obecně prospěšných služeb seniorům v oblasti vzdělávání.

Hlavní činnost spolku:

Činnost spolku směřuje k naplnění výše popsaného účelu:

- a) pořádáním vzdělávacích akcí – seminářů a přednášek;
- b) pořádáním exkurzí;
- c) vydáváním a distribucí brožur, letáků.

Čl. 3 Členství

Vznik a zánik členství

- 1) Členy spolku jsou všichni zakladatelé spolku, stejně tak jako nově přijatí členové.
- 2) Podmínkou členství je souhlas se stanovami spolku vyjádřený v písemné přihlášce, podpora cílů spolku a souhlas členské schůze spolku. Podmínkou je rovněž dodržování převzatých závazků vůči spolku.
- 3) O přijetí uchazeče za člena rozhoduje nejvyšší orgán spolku.
- 4) Členství vzniká dnem rozhodnutí o přijetí uchazeče za člena spolku.
- 5) Členství zaniká písemnou dohodou či doručením oznámení o vystoupení člena na adresu sídla spolku. V ostatních případech členství zaniká doručením oznámení o vyloučení člena členskou schůzí na adresu člena, úmrtím člena, nebo zánikem spolku.
- 6) Člen může být vyloučen na základě rozhodnutí členské schůze, pokud z jeho strany dochází k porušování členské povinnosti, nebo dopustí-li se jednání, které je v rozporu se stanovami či cíli spolku, nebo prokazatelně poškozují zájmy a dobré jméno spolku.

Čl. 4 Práva a povinnosti členů spolku

- 1) Právem člena je:
 - a) podílet se na činnosti spolku ve smyslu naplňování účelu spolku;
 - b) obracet se na orgány spolku s podněty, návrhy a stížnostmi;
 - c) volit a být volen do orgánů spolku, pokud je plně svéprávný;
 - d) kdykoli ze spolku vystoupit.
- 2) Povinností člena je:
 - a) dodržovat stanovy spolku;
 - b) svědomitě vykonávat povinnosti vyplývající z úkolů, kterými je ve spolku pověřen;
 - c) respektovat rozhodnutí orgánů spolku.

Čl. 5 Orgány spolku

Orgány spolku jsou **Členská schůze**, **Předseda** (jako statutární orgán), a **Místo-předseda**. Nejvyšším orgánem spolku je členská schůze svolávaná statutárním orgánem jedenkrát za rok nebo jinak podle potřeby.

1) Nejvyšší orgán – Členská schůze

- a) skládá se ze zakladatelů a případných dalších členů spolku;
- b) volí a odvolává svého Předsedu;
- c) je svolávána Předsedou nejméně jedenkrát za dvanáct měsíců, a to doručením pozvánky každému členovi formou emailu či klasicky do poštovní schránky;
- d) koordinuje činnost spolku a jeho poslání;
- e) vydává a schvaluje vnitřní předpisy, zejména pak stanovy a jejich změny;
- f) rozhoduje o přijetí zájemce za člena spolku a vyloučení člena ze spolku;
- g) projednává a rozhoduje podněty, návrhy členů spolku, stejně tak jako stížnosti;
- h) schvaluje roční plán výdajů, stejně tak jako členské příspěvky a jejich výši;
- i) schvaluje zprávu o hospodaření za uplynulý kalendářní rok;
- j) v případě zániku spolku rozhoduje o naložení s majetkem spolku;
- k) rozhoduje ve všech dalších věcech, pokud ji o rozhodnutí požádá Předseda,

- l) je schopna usnášení, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů a rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných členů, při rovnosti počtu hlasů rozhoduje hlas Předsedy;
- m) volí Místopředsedu spolku;
- n) není-li schopná usnášení, svolá ji Předseda do 7 dnů od takového zasedání opět;
- p) jednání členské schůze jsou neveřejná;
- q) z každého zasedání vyhotoví předsedající zápis, který je podepsán přítomnými členy.

2) Statutární orgán spolku – Předseda

- a) je statutárním orgánem spolku;
- b) jedná jménem spolku, zastupuje jej navenek a rozhoduje v záležitosti fungování spolku, navrhuje vnitřní předpisy spolku;
- c) vede seznam členů spolku, svolává členskou schůzi nejméně jedenkrát za 12 měsíců;
- c) je povinen archivovat písemnosti vzešlé z činnosti spolku a do 7 dnů po zániku funkce Předsedy je předat Místopředsedovi (pokud to není možné, tak jinému členu spolku, o čemž se vyhotoví písemný zápis);
- d) předsednictví začíná dnem zvolením členskou schůzí do funkce – je orgánem voleným členskou schůzí;
- e) funkční období předsedy je 5 let;
- f) činí veškeré právní úkony a podepisuje smlouvy a dohody za spolek;
- g) pověřuje plnou mocí osobu k jednání jménem spolku;
- i) předsednictví Předsedy končí dnem odvolání členskou schůzí, dohodou, úmrtím předsedy, zánikem spolku, vypršením funkčního období;
- j) předseda umožní všem členům spolku nahlížet do zápisů z členských schůzí, do jeho rozhodnutí a do dalších materiálů souvisejících s činností spolku.

3) Místopředseda

- a) zastupuje předsedu spolku v době jeho neschopnosti či nemožnosti vykonávat funkci;
- b) po odstoupení, odvolání, úmrtí, či zániku mandátu Předsedy je statutárním orgánem spolku;
- c) koordinuje činnost spolku.

Čl. 6 Zánik spolku

- 1) Spolek zaniká:
 - a) rozhodnutím členské schůze;
 - b) dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným spolkem na základě rozhodnutí členské schůze;
 - c) pravomocným rozhodnutím příslušných státních orgánů.
- 2) Po případném dobrovolném zániku spolku rozhodne o majetku spolku členská schůze.

Čl. 7 Zásady hospodaření spolku

Činnost spolku směřuje k naplnění účelu popsaného v čl. 2, coby společného zájmu jeho členů.

- 1) Spolek hospodaří s movitým majetkem.
- 2) Spolek vytváří a spravuje fondy, jež používá výlučně pro naplnění svých cílů uvedených v čl. 2 těchto stanov.
- 3) Spolek hradí náklady a výdaje své činnosti zejména z členských příspěvků, darů členů a sympatizantů. Členské příspěvky a jejich výše na každý následující rok projednává výroční členská schůze.

Čl. 8 Závěrečná ustanovení

- 1) Stanovy jsou závazné pro všechny členy spolku.
- 2) Jakékoli doplňky nebo změny těchto stanov musejí být přijaty všemi členy členské schůze.
- 3) Spolek má právo v souladu s cíli své činnosti obracet se na státní orgány s peticemi a žádostmi.
- 4) Ve věcech neupravených těmito stanovami platí obecně závazné právní předpisy.
- 5) Stanovy nabývají účinnosti dnem jejich schválení zakladateli.

1. Name und Sitz

Unter dem Namen „XY“ besteht ein Verein im Sinne von Art. 60 ff. ZGB mit Sitz in Bern. Er ist politisch und konfessionell unabhängig.

2. Ziel und Zweck

Der Verein bezweckt kulturelle und pädagogische Aktivitäten.

3. Mittel

Zur Verfolgung des Vereinszweckes verfügt der Verein über folgende Mittel:

- Mitgliederbeiträge,
- Erträge aus eigenen Veranstaltungen,
- Subventionen,
- Erträge aus Leistungsvereinbarungen.

Die Mitgliederbeiträge werden jährlich durch die Mitgliederversammlung festgesetzt. Aktivmitglieder bezahlen einen höheren Beitrag als Passivmitglieder. Ehrenmitglieder und amtierende Vorstandsmitglieder sind vom Beitrag befreit.

4. Mitgliedschaft

Mitglieder können natürliche und juristische Personen werden, die den Vereinszweck unterstützen. Aktivmitglieder mit Stimmrecht sind natürliche Personen, welche die Angebote und Einrichtungen des Vereins nutzen. Passivmitglieder mit Stimmrecht können natürliche oder juristische Personen sein, welche den Verein ideell und finanziell unterstützen. Personen, die sich in besonderem Masse für den Verein eingesetzt haben, kann auf Vorschlag des Vorstands durch die Mitgliederversammlung die Ehrenmitgliedschaft verliehen werden. Gönnermitglieder mit Stimmrecht bezahlen einen Jahresbeitrag, der mindestens dem der Aktivmitglieder entspricht.

5. Erlöschen der Mitgliedschaft

Die Mitgliedschaft erlischt:

- bei natürlichen Personen durch Austritt, Ausschluss oder Tod,
- bei juristischen Personen durch Austritt, Ausschluss oder Auflösung der juristischen Person.

6. Austritt und Ausschluss

Ein Vereinsaustritt ist jederzeit möglich. Das Austrittsschreiben muss mindestens ein Wochen vor der ordentlichen Mitgliederversammlung schriftlich an den Vorstand gerichtet werden. Für das angebrochene Jahr ist der volle Mitgliederbeitrag zu bezahlen.

7. Organe des Vereins

Die Organe des Vereins sind:

- a) die Mitgliederversammlung
- b) der Vorstand
- c) die Revisionsstelle
- d) die Geschäftsstelle.

8. Die Mitgliederversammlung

Das oberste Organ des Vereins ist die Mitgliederversammlung. Eine ordentliche Mitgliederversammlung findet jährlich am statt 1. Dezember.

Zur Mitgliederversammlung werden die Mitglieder aber mind. zehn Tage im Voraus schriftlich unter Angabe der Traktanden eingeladen. Einladungen per E-Mail sind gültig. Anträge zuhanden der Mitgliederversammlung sind bis spätestens sechs Wochen schriftlich an den Vorstand zu richten.

Der Vorstand oder 1/5 der Mitglieder können jederzeit die Einberufung einer ausserordentlichen Mitgliederversammlung unter Angaben des Zwecks verlangen.

Die Mitgliederversammlung ist das oberste Organ des Vereins. Sie hat die folgenden unentziehbaren Aufgaben und Kompetenzen:

- a) Genehmigung des Protokolls der letzten Mitgliederversammlung.
- b) Genehmigung des Jahresberichts des Vorstands.
- c) Entgegennahme des Revisionsberichts und Genehmigung der Jahresrechnung.
- d) Entlastung des Vorstandes
- e) Wahl des Präs.
- f) Festsetzung des Mitgliederbeitrages.
- g) Genehmigung des Jahresbudgets.
- h) Beschlussfassung über das Tätigkeitsprogramm.
- i) Beschlussfassung über Anträge des Vorstands und der Mitglieder.

- j) Änderung der Statuten.
- k) Entscheid über Ausschlüsse von Mitgliedern.
- l) Beschlussfassung über die Auflösung des Vereins und die Verwendung des Liquidationserlöses.

Jede ordnungsgemäss einberufene Mitgliederversammlung ist unabhängig von der Anzahl der anwesenden Mitglieder beschlussfähig.

9. Der Vorstand

Der Vorstand besteht aus mindestens drei Personen.

Im Vorstand sind folgende Ressorts vertreten:

- a) Präsidium
- b) Vizepräsidium
- c) Finanzen
- d) Aktuariat
- e) (weitere) Ämterkumulation ist möglich.

10. Die Revisionsstelle

Die Mitgliederversammlung wählt eins Rechnungsrevisoren oder eine juristische Person, welche die Buchführung kontrollieren und mindestens einmal jährlich eine Stichkontrolle durchführen. Die Revisionsstelle erstattet dem Vorstand zuhanden der Mitgliederversammlung Bericht und Antrag. Die Amtszeit beträgt fünf Jahre. Wiederwahl ist möglich.

11. Zeichnungsberechtigung

Der Verein wird verpflichtet durch die Kollektivunterschrift der Präsident in zusammen mit einem weiteren Mitglied des Vorstandes.

12. Haftung

Für die Schulden des Vereins haftet nur das Vereinsvermögen. Eine persönliche Haftung der Mitglieder ist ausgeschlossen.

1. Název a sídlo

Pod názvem „XY“ existuje spolek ve smyslu čl. 60 a násl. ZGB se sídlem v Bernu. Je politicky a konfesijně nezávislý.

2. Cíl a účel

Sdružení se zaměřuje na kulturní a vzdělávací činnost.

3. Prostředky

K plnění účelu sdružení má sdružení k dispozici tyto prostředky:

- členské poplatky,
- příjmy z vlastních akcí,
- dotace,
- příjmy z dohod o provedení práce.

Výši členských příspěvků stanoví každoročně valná hromada. Aktivní členové platí vyšší poplatek než pasivní členové. Čestní členové a zastupující členové výkonné rady jsou od poplatku osvobozeni.

4. Členství

Členy se mohou stát fyzické a právnické osoby, které podporují účel sdružení. Aktivními členy s hlasovacím právem jsou fyzické osoby, které využívají služeb a zařízení sdružení. Pasivními členy s hlasovacím právem mohou být fyzické nebo právnické osoby, které sdružení ideově a finančně podporují. Osobám, které se o spolek zvláště zasloužily, může valná hromada na návrh představenstva udělit čestné členství. Benefaktoři s hlasovacím právem platí roční příspěvek nejméně ve výši příspěvku aktivních členů.

5. Ukončení členství

Platnost členství končí:

- v případě fyzických osob odstoupením, vyloučením nebo úmrtím,
- v případě právnických osob odstoupením, vyloučením nebo zánikem právnické osoby.

6. Odstoupení a vyloučení

Vystoupení ze sdružení je možné kdykoli. Odstoupení musí být doručeno písemně výkonnému výboru nejméně týden před konáním řádné valné hromady. Členský příspěvek musí být zaplacen v plné výši za příslušný rok.

7. Orgány spolku

Orgány spolku jsou:

- a) valná hromada,
- b) představenstvo,
- c) auditoři,
- d) administrativa.

8. Valná hromada

Nejvyšším orgánem sdružení je valná hromada. Řádná valná hromada se koná každoročně 1. prosince.

Členové však musejí být na valnou hromadu pozváni písemně nejméně deset dní předem s uvedením bodů programu. Pozvánky zaslané e-mailem jsou platné. Návrhy na valnou hromadu se předkládají písemně představenstvu nejpozději šest týdnů před jejím konáním.

Představenstvo nebo min. 1/5 členů může kdykoli požádat o svolání mimořádné valné hromady s uvedením jejího účelu.

Valná hromada je nejvyšším orgánem spolku. Má tyto nezadatelné povinnosti a pravomoci:

- a) schválení zápisu z předchozí valné hromady;
- b) schválení výroční zprávy představenstva;
- c) přijetí zprávy auditora a schválení roční účetní závěrky;
- d) udělení absolutoria představenstvu;
- e) volbu předsedy;
- f) určení výše členského příspěvku;
- g) schválení ročního rozpočtu;
- h) přijetí usnesení o programu činnosti;
- i) přijetí usnesení na základě návrhů představenstva a členů;
- j) změnu stanov;

- k) rozhodnutí o vyloučení členů;
- l) rozhodnutí o zrušení spolku a použití likvidačního zůstatku.

Řádně svolaná valná hromada je usnášeníschopná bez ohledu na počet přítomných členů.

9. Představenstvo

Představenstvo je tvořeno nejméně třemi osobami.

Představenstvo sestává z následujících oddělení:

- a) předsednictvo,
- b) místopředsednictvo,
- c) finanční odbor,
- d) pojistně-výpočetní odbor,
- e) (další) kumulace úřadů je možná.

10. Auditóři

Valná hromada zvolí jednoho auditora nebo právnickou osobu, která provede audit účtů a nejméně jednou ročně provede namátkovou kontrolu. Auditóři předkládají zprávu a návrh představenstva na valné hromadě. Funkční období je pětileté. Opětovné zvolení je možné.

11. Podpisová pravomoc

Sdružení je vázáno společným podpisem předsedy a jednoho dalšího člena představenstva.

12. Odpovědnost

Za dluhy spolku je ručeno pouze majetkem spolku. Osobní odpovědnost členů je vyloučena.

Bibliografické údaje

Počet stran textu bez příloh ¹⁴⁴ :	51 (>60 textových NS)
Celkový počet stran příloh ¹⁴⁵ :	10 (>7 textových NS)
Počet českých zdrojů:	39 (21 knižních, 7 internetových, 11 judikátů)
Počet zahraničních zdrojů:	11 (3 knižní, 5 internetových, 3 judikáty)
Počet internetových zdrojů:	12 (7 českých, 5 zahraničních)

144 počet stran práce od úvodu po resumé (bez příloh a seznamů)

145 počet jednotlivých stran příloh

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
magisterské studium

Ing. Bc. Robert Koželský LL.M., DBA
ORGÁNY SPOLKU V POJETÍ ČESKÉHO PRÁVNÍHO ŘÁDU

diplomová práce

© 2022, Robert Koželský
